

JAARVERSLAG

2016

AAP

INHOUD

2016 in vogelvlucht	4
Voorwoord Raad van Toezicht	6
Bestuursverslag	7
Organisatie en personeel	18
Strategie	21
Blik op de toekomst	23
Verantwoording Raad van Toezicht	24
Verantwoordingsverklaring	26
Het financieel verslag	29
Vermogens- en liquiditeitsbeleid	36
Samenwerkingstabel	32
Jaarrekening	39
Overige gegevens	69
Exploitatiebegroting 2017	73
Meerjarenoverzicht	81

Dit jaarverslag is zakelijk en cijfermatig van opzet. Voor meer achtergronden, beeldmateriaal en persoonlijke verhalen over ons werk in 2016 verwijzen wij u graag naar het digitale jaarverslag op onze website www.aap.nl.
Alle dieren op de foto's in dit jaarverslag zijn door AAP opgevangen.

Dit jaarverslag is geprint op FSC-papier

2016 IN VOGELVLUCHT

Dierenwelzijn staat nog altijd sterk onder druk. Veel exotische dieren leiden geen dierwaardig leven en menselijk handelen is daar vaak de oorzaak van. Bij AAP verbeteren wij op een duurzame manier het welzijn van deze uitheemse, niet-gedomesticeerde dieren. Dit lukt ons door praktische opvang te combineren met wetgeving en beleid. Dweilen met de kraan dicht, noemen we dat.

MIJLPALLEN VOOR DIERENWELZIJN

Goed nieuws voor de bedreigde berberaap. Deze diersoort heeft de hoogste beschermstatus gekregen en dat betekent dat het stropen en illegaal verhandelen van de berberaap vanaf nu zwaarder bestraft wordt. Dat is besloten tijdens een internationale top over bedreigde planten- en diersoorten (CITES) in Johannesburg. Met 25.000 handtekeningen van donateurs, Facebookvolgers en andere dierenliefhebbers konden we de druk bij de Europese Unie opvoeren om de berberaap beter te beschermen. [Zie pagina 11](#)

Nu het gelukt is om in Nederland een verbod op wilde dieren in circussen te realiseren, richten we ons – samen met andere organisaties – op de circussen in Spanje. En met succes! De lijst van gemeenten die circussen met wilde dieren niet langer toestaan is gegroeid van 200 in het begin van het jaar tot ruim 370 aan het einde van het jaar! Ook regio Valencia stemde in met een verbod. [Zie pagina 9](#)

EEN NIEUW THUIS

De meeste dieren blijven slechts tijdelijk bij AAP. We zoeken een nieuw permanent thuis voor ze, waardoor er weer plek vrijkomt voor dieren die onze hulp hard nodig hebben. In 2016 werden er in totaal 148 herplaatst. Op 31 december 2016 verbleven er in totaal 529 AAP-dieren bij 90 verschillende herplaatspartners wereldwijd. [Zie pagina 13](#)

TAKE CARE

In 2016 werden in totaal 480 dieren verzorgd, onder wie Tyr en Kaman; de laatste twee proefapen van de Radboud Universiteit in Nijmegen. Na jarenlang onderzoek, waarbij zij slechts beperkt toegang hadden tot water, mochten zij met pensioen. Tyr en Kaman kregen veel aandacht van de media. [Zie pagina 11-12](#)

GERED

AAP heeft in 2016 in totaal 235 dieren opgevangen.

- | 4 chimpansees
- | 10 grote katachtigen
- | 112 overige primaten
- | 67 overige zoogdieren
- | 42 overige diersoorten

[Zie pagina 11](#)

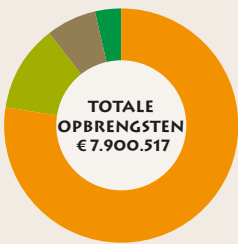

ONZE ACHTERBAN

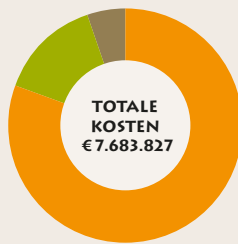
Air Miles-spaarders: 108.489

Donateurs: 57.205

[Zie pagina 13](#)

- Eigen Fondsenwerving
€ 6.143.478
- Subsidies
€ 942.212
- Acties door derden
€ 542.920
- Overig
€ 271.907

- Besteed aan doelstellingen
€ 6.197.336
- Werving baten
€ 1.101.672
- Beheer en administratie
€ 384.819

ONDERTUSSEN IN PRIMADOMUS...

Het verblijf voor grote katten is in 2016 officieel geopend door de Spaanse oud-koningin Sofia. De opening kon rekenen op veel (media)belangstelling. Twee dieren die er met veel plezier leven zijn leeuwenwelpjes Marley en Elsa. Zij hebben in hun jonge leven al heel veel meegemaakt: ze zijn als baby bij hun moeder weggehaald, werden op internet te koop aangeboden en belandden bij een man in huis. [Zie pagina 13](#)

IN DE MEDIA

In 2016 is AAP geregeld in het nieuws geweest. Zo kreeg onze dekenactie voor de chimpansees veel media-aandacht. Ook de terugkeer van de vijf Java-apen, ook bekend als 'de verstekelingen van Maersk', ontging de media niet. Na een motie in de Tweede Kamer kwamen de dieren weer terug bij AAP, nadat ze door de overheid bij een onderzoekscentrum waren ondergebracht. [Zie pagina 16](#)

ONLINE

In nauwe samenwerking met de diervverzorgers werken we structureel aan actuele (video)verhalen over de dieren en hun verzorging. Onze belangrijkste social mediakanalen zijn Facebook, Twitter en Instagram. [Zie pagina 17](#)

VOORWOORD RAAD VAN TOEZICHT

Tijdens het schrijven van dit voorwoord, kreeg AAP net van de Nationale Postcode Loterij te horen dat het project "Born to be wild" is goedgekeurd. Daarmee ontvangen we het fenomenale bedrag van 1,3 miljoen euro voor de bescherming van de berberaap! Wederom een kroon op het prachtige werk van alle AAP-medewerkers.

Voor AAP is deze ondersteuning tevens een erkenning van de door AAP gekozen strategie: AAP lost niet alleen het praktische deel van de problematiek op als het gaat om welzijnsaantasting van uitheemse dieren, maar is ook bereid de oorzaken aan te pakken die er aan ten grondslag liggen. Wetgevingstrajecten, zoals de positieflijst en het verbod op het gebruik van wilde dieren in entertainment, zijn daarvan sprekende voorbeelden die ook in Europees verband effect hebben.

Primadomus speelt een belangrijke rol in dit internationale denken en in de successen van de afgelopen jaren. Dit jaar heeft de voormalig koningin van Spanje het verblijf voor de grote katten in Primadomus officieel geopend. Inmiddels draait Primadomus op volle toeren en heeft het een stevige positie in Spanje verworven.

Met de enorme vernieuwingen in de laatste jaren, zowel in Almere als Spanje, beschikt AAP over een prachtige en doeltreffende behuizing. Een behuizing die er weer vele jaren tegenaan kan en waar dieren en medewerkers perfect in kunnen functioneren. Hierdoor kan de 'blik vooruit' meer en meer gericht zijn op internationaal werken en preventie.

De breed gevoerde discussie binnen de sector over impact en het maximaliseren daarvan, is ook binnen AAP in volle hevigheid losgebarsten. Wat is precies de rol van AAP? Waarom zijn wij er en waarom zouden mensen ons met donaties willen ondersteunen? We zijn expert op het gebied van opvang en preventie en gaan op zoek naar methodes om de impact te maximaliseren en meetbaar te maken.

Bij AAP zijn wij ons allemaal ten volle bewust van de verantwoording die we moeten afleggen aan de mensen die ons steunen. Het is belangrijk voor ons om te weten waarom sponsors en donateurs ons zo'n warm hart toedragen.

Almere, 23 maart 2017

Leen Zevenbergen, voorzitter

BESTUURSVERSLAG

ONZE WERKWIJZE

Voorkomen is beter dan genezen. Dit principe vat de werkwijze van Stichting AAP perfect samen. De meerwaarde van de organisatie zit hem in de koppeling tussen praktische hulp aan dieren en het meer beleidsmatig gerichte werk van Wetgeving & Beleid. De preventiegerichte opvang die AAP hanteert, is voortgekomen uit deze combinatie. Ook in 2016 bleek deze werkwijze zijn vruchten af te werpen. In binnen- en buitenland schoof AAP aan om mee te praten over wet- en regelgeving, omdat we steeds vaker erkend worden als expert. AAP heeft dankzij de praktische kant van ons werk veel inzicht in dierenwelzijnsproblematiek en is ook in staat de omvang van deze problematiek in te schatten. Bovendien werken we bij het zoeken naar duurzame oplossingen graag samen met andere organisaties en partijen, wat hierbij helpt. *(Voor een overzicht van onze samenwerkingen, zie de tabel op pagina 32 t/m 35.)*

EXTERNE ANALYSE

In ons internationale werkveld zien we dat de maatschappelijke en politieke bereidheid om dierenwelzijn te agenderen, toeneemt. Daarbij is het brede publiek een relatief stabiele en krachtiger wordende factor en blijven politieke processen qua inhoud en doorlooptijd onvoorspelbaar – in positief en negatief opzicht. Onze uitdaging is daar snel afwegingen in te maken en op de juiste momenten kansen te grijpen die zich voordoen.

Bij het publiek is een duidelijk verschil zichtbaar tussen de jongere en oudere generatie: jonge mensen blijken zich minder makkelijk te binden. Dat is een uitdaging voor fondsenwerfers, die gewend zijn langdurige relaties op te bouwen. Een goede relatie met een breed publiek blijft desondanks minstens zo belangrijk, al vormt het een grotere uitdaging om dit voor elkaar te krijgen. AAP houdt in haar plannen daarom in toenemende mate rekening met de mobiele burger en doet haar uiterste best deze relatie goed te houden.

GELEERDE LESSEN

– Het voornaamste doel van ons werk in het kader van wetgeving en beleid is te zorgen voor een wettelijke verankering van het welzijn van uitheemse, niet gedomesticeerde dieren. Op dat vlak hebben we in korte tijd mooie resultaten behaald, maar we zien juist in het werk met de kleinere lidstaten dat deze successen vaak sterk afhankelijk zijn van één of enkele personen. Dat maakt de kwetsbaarheid groot en we zullen dus zorg moeten dragen voor breder draagvlak in dergelijke landen. Tegelijkertijd zien we steeds duidelijker dat onze impact uiteindelijk sterk zal afhangen van wat er gebeurt in de grotere Euro-

pese lidstaten, ofschoon daar meer inspanningen nodig zijn om verandering teweeg te brengen.

- Onze inspanningen om met de Spaanse overheid samen op te trekken om dieren te redden én wet- en regelgeving te verbeteren is dermate succesvol dat onze hulp veel vaker wordt ingeroepen dan we kunnen honoreren. Bovendien blijkt de formele afhandeling van inbeslagnames vaak problematisch. Daar zullen we over en weer meer ervaring mee op moeten doen. Het fenomeen dat er meer aanbod is dan plaats, zien we ook elders in Europa. Om die reden zullen we steeds duidelijkere criteria moeten aanhouden om juist die gevallen aan te pakken waar we maximale impact kunnen genereren. Europese regelgeving met betrekking tot het internationaal transport van dieren speelt AAP in hoge mate parten en leidt nog steeds tot een sterk verminderde doorstroom van dieren. In nauwe samenwerking met onze Europese collega-organisaties binnen EARS (European Alliance of Rescue centers and Sanctuaries) wordt dit onderwerp op de agenda gezet.
- In de afgelopen jaren heeft AAP veel ingezet op vormen van samenwerking. Deels gaat dat om samenwerkingen waarin AAP een belangrijke sturende rol heeft (AAP&Co) en in andere gevallen om vormen waarbij AAP vooral een financierende rol heeft (Co&AAP). Op beide vlakken zien we grote successen en worden we gevoed met het idee dat daar nog veel te winnen is. Als succesvol voorbeeld in Europa (AAP&Co) kan de samenwerking binnen Info Circos in Spanje genoemd worden. Buiten Europa (Co&AAP) werden we verrast met nieuwe wetgeving en handhaving in Malawi die waarschijnlijk zonder onze steun niet tot stand waren gekomen.
- De economie herstelt zich langzaam, maar fondsenwerving laat voor AAP nog onvoldoende tekenen van herstel zien. Om die reden zetten we in op een breed publiek (laagdrempelige werving middels recyclingproducten) en zoeken we tegelijkertijd projectmatige financiering voor onderdelen van ons werk. Een praktisch dilemma wat ons hierbij hindert is dat de publieke aandacht voor AAP (free publicity) vaak groot is als het gaat om individuele dieren met naam en toenaam. Als het gaat om meer projectmatige successen in het kader van wetgeving en handhaving van wetgeving, lijkt AAP een minder logische afzender.

TERUGBLIK PER AFDELING

AAP is een ambitieuze organisatie die de lat graag hoog legt voor zichzelf. Gedurende het jaar komen altijd onverwachte kansen voorbij waar AAP gebruik van

wil en moet maken. Gevolg is dat dan de prioriteiten opnieuw bekeken en herzien moeten worden om zo ruimte te creëren. Dat was in 2016 niet anders.

WETGEVING EN BELEID

Net als in 2015 heeft de afdeling Wetgeving & Beleid, voorheen 'Preventie', in 2016 opnieuw zichtbare resultaten behaald. Personeelwisselingen hebben geen negatieve invloed gehad op de uitvoering van geplande activiteiten. Interne protocollen hebben bijgedragen aan de optimalisering van de verbinding tussen Wetgeving & Beleid en Opvang & Rehabilitatie. In de buitenwereld wordt AAP in toenemende mate erkend door beleidsmakers, collega-organisaties en andere belanghebbenden als één van de belangrijkste spelers op het gebied van exotische, niet-gedomesticeerde dieren.

Privé-eigendom van exotische huisdieren – Positieflijst

Door het jaar heen zijn diersoorten geëvalueerd voor de Positieflijst; een lijst met diersoorten die je in Nederland mag houden en onder welke voorwaarden. De evaluaties zijn in december afgerond. AAP heeft als één van de leden van de Positieflijst Expert Comité (PEC), samen met de andere betrokken partijen, empirisch onderbouwde kennis aangeleverd die werd gebruikt voor de uiteindelijke risicoschattingen. In januari 2017 publiceerde het Ministerie van Economische Zaken de ontwerprijst die per 1 juli 2017 van kracht is. AAP is blij dat er nu eindelijk een Positieflijst bestaat waarin duidelijk onderscheid wordt gemaakt tussen geschikte en ongeschikte dieren, maar plaatst tegelijkertijd een kanttekening bij de vrijblijvendheid van de houderijvoorschriften. Die zijn in het conceptvoorstel namelijk niet wettelijk verankerd, wat betekent dat mensen zich niet aan de voorschriften hoeven te houden. AAP ziet

dat als gemiste kans, want het zou juist zoveel betekenen voor het welzijn van dieren als dat wél wettelijk zou zijn vastgelegd.

Parallel aan de vooruitgang die is geboekt in Nederland, en dankzij de gezamenlijke AAP-Eurogroup for Animals 'Think Positive' campagne, staat de Positieflijst inmiddels ook hoog op de agenda voor dierenwelzijn van zes lidstaten van de EU. Drie Europese landen zitten in de laatste fase om de positieflijst in de wetgeving op te nemen. In Brussel en daarbuiten is er steeds meer steun voor de Positieflijst. De Aanbevelingen van het Europees Parlement ten aanzien van het EU-Actieplan tegen handel in Wilde Dieren bevestigen dat de Positieflijst een ideale preventie maatregel is tegen illegale handel in wilde dieren. In de officiële documenten van de Conventie van Bern voor de Bescherming van Wilde Dieren in hun Natuurlijke Woonomgeving is eveneens benadrukt dat de Positieflijst mede kan voorkomen dat invasieve uitheemse soorten in onze ecosystemen terechtkomen.

Wilde dieren in entertainment

De inspanningen van de InfoCircos-coalitie in Spanje, waarvan AAP Primadomus actief lid is, zijn geïntensiveerd en dat heeft geleid tot klinkende successen en een ongekend tempo van de vooruitgang. De lijst van gemeenten die circusvoorstellingen met wilde dieren weigeren, groeide van 200 aan het begin van het jaar tot meer dan 370 aan het einde van het jaar. De Comunidad Valenciana, één van de zeventien autonome regio's van Spanje, stemde unaniem in met het verbieden van het gebruik van wilde dieren in circussen. In Catalonië wordt in de loop van 2017 eenzelfde verbod van kracht en vergelijkbare processen zijn gaande in zes andere regio's. Deze ontwikkelingen zijn niet onopgemerkt gebleven door de media en de bevolking. Met

grote regelmaat wordt de kwestie besproken in radio- en televisie-uitzendingen en ook in de schrijvende pers is het thema wilde dieren in circussen een terugkerend gespreksonderwerp. Ook initiëren steeds meer sociale actoren, zoals scholen, hun eigen bewustmakingsacties.

Illegale handel in berberapen

In 2016 is een langgekoesterde ambitie van AAP generaliseerd: berberapen kregen het hoogste niveau van de internationale bescherming tegen (illegale) handel toegekend. Tijdens de CITES-conferentie van betrokken Partijen over bedreigde planten- en diersoorten, die in september en oktober in Johannesburg Zuid-Afrika plaatsvond, is unaniem ingestemd om de *Macaca sylvanus* op te schalen van bijlage II naar bijlage I. Het was de eerste keer in meer dan dertig jaar dat dit gebeurde voor een apensoort. Een prestatie die eenvoudigweg niet mogelijk was geweest zonder de inspanningen van AAP in de afgelopen vijftien jaar. De nieuwe status van berberapen is dan ook de kers op de taart na de uitgebreide, integrale inzet om het probleem van de illegale handel van exotische dieren succesvol aan te pakken. Een intensieve samenwerking met overheden in Europa en anti-stroperijpatrouilles in het Marokkaanse Midden-Atlasgebergte garanderen dat de wettelijke maatregelen ter bescherming van deze unieke primaten worden toegepast. En door de geweldige bijdrage van de Nationale Postcode Loterij voor het project 'Born to be Wild', kunnen we nóg meer doen op het gebied van handhaving en anti-stroperijpatrouilles!

Primaten in laboratoria

Het hele jaar heeft AAP contact onderhouden met het Nederlandse Nationaal Comité voor de bescherming van dieren voor wetenschappelijke doeleinden (Ncad). Met deze organisatie hebben wij onder meer onze expertise gedeeld over de gevolgen van onderwerping van primaten aan waterontbering. Verder hebben we met succes, en op voorwaarde dat de dieren niet worden vervangen, onderhandeld over de redding van de laatste twee overgebleven primaten in het laboratorium van de Radboud Universiteit in Nijmegen.

OPVANG, REHABILITATIE EN HERPLAATSING

Opvang

In 2016 heeft AAP 235 dieren opgevangen, 12 daarvan kwamen terug van hun herplaatsadres. Doordat we meer vogels hebben opgenomen, is het totaal hoger dan in 2015 (199).

Dit jaar werden 10 grote katachtigen, 4 chimpansees, 112 overige primaten, 67 overige zoogdieren en 42 vogels opgevangen. Hiervan werden alle grote katch-

tigen en 59 primaten in Primadomus opgevangen, de rest in Almere.

Opvangaanvragen

In totaal werd in 2016 vanuit heel Europa voor 783 dieren opvang aangevraagd: 113 grote katachtigen, 4 chimpansees, 323 primaten, 223 middelgrote zoogdieren, 78 kleine zoogdieren en 42 vogels.

In de categorie grote katten waren de meeste opvangaanvragen voor tijgers (56) leeuwen (45) en luipaarden (9). Bij de primaten waren de meeste opvangaanvragen voor klauwaapjes (63), rhesusapen (51) en berberapen (45). Bij (middel)grote zoogdieren staan wasberen (52), mara's (32) en (zilver)vossen (19) bovenaan. Terwijl bij de kleine zoogdieren vooral opvang werd aangevraagd voor degoes (31), suikereekhoorns (12) en diverse soorten overige uitheemse eekhoorns (21).

De aanvragen voor primaten kwamen voornamelijk uit Spanje (149 dieren) en Duitsland (81) en Zweden (24). De aanvragen voor grote katten kwamen voornamelijk uit Spanje (27), Frankrijk (26) en Duitsland (19). Voor de overige zoogdieren (grotere en kleine) kwamen de meeste aanvragen uit Cyprus (116), uit Nederland (74) en uit Spanje (35).

In Nederland werd vooral opvang aangevraagd voor dieren van particulieren (38) en werden 12 dieren aangemeld als 'gevonden'. Er werden dit jaar 16 inbeslaggenomen dieren aangemeld en opgenomen in Nederland (exclusief vogels). Vanuit Spanje werd er voor 211 dieren opvang aangevraagd, 122 dieren hiervan waren inbeslagnames of moeten nog in beslag genomen worden.

Rehabilitatie

In 2016 heeft het diervverzorgende team gedurende het jaar zo'n 480 dieren verzorgd, dat zijn 30 dieren meer dan in 2015. Op 31 december 2016 waren er 489 dieren in de opvang bij AAP: 54 chimpansees, 318 overige primaten, 14 grote katachtigen en 103 overige zoogdieren en 1 vogel. Hiervan werden 132 dieren verzorgd in Primadomus.

In 2015 zijn we begonnen met het opvangen van grote katachtigen in Primadomus. Momenteel verzorgen we 8 leeuwen, 2 tijgers en 4 luipaarden. In 2017 zullen naar verwachting nog (veel) meer grote katachtigen opgevangen worden.

Helaas zijn er in 2016 ook dieren overleden. Dit jaar betrof dit vooral dieren die in een zeer slechte conditie binnenkwamen, dood geboren werden of zeer oude dieren. Het ging om 10 vogels, 29 primaten (inclusief 1 chimpansee) en 33 overige zoogdieren (inclusief 1 tijger). Ondanks een strikt anticonceptiebeleid werden er toch 12 primaten geboren (10 klauwaapjes en 2 Japanse makaken). De meeste moeders waren bij aankomst al zwanger.

UITGELICHT: TWEE LAATSTE PROEFAPEN VAN DE RADBOUD UNIVERSITEIT, TYR EN KAMAN, MET PENSIOEN

Goed nieuws voor de laatste twee proefapen van de Radboud Universiteit in Nijmegen: Tyr (11) en Kaman (7) verhuisden eind 2016 naar AAP om te genieten van hun pensioen. De twee rhesusapen zijn jarenlang gebruikt voor gedragsonderzoek en hebben in die tijd beperkt toegang tot drinkwater gehad. De dieren kregen slechts een heel klein beetje, als beloning voor hun medewerking. Eén van de twee had zelfs het 'maximum niveau van ongerief' bereikt, wat betekent dat het dier niet nóg meer proeven mocht ondergaan.

Bij veel dieren die uit een laboratorium komen zien we dat beperkte toegang tot water vaak diepe sporen nalaat. Gelukkig hebben we bij AAP een team van verzorgers, dierenartsen en gedragsdeskundigen die goed kijken wat Tyr en Kaman, zowel fysiek als mentaal, nodig hebben om weer echt aap te worden. Na hun quarantaineperiode kunnen Tyr en Kaman kennismaken met soortgenoten en lekker naar buiten. Ze hebben al zo lang geen zonlicht gezien!

Eén van onze voorwaarden om dieren uit laboratoria op te vangen is dat ze niet worden vervangen voor nieuwe dieren. Op die manier voorkomen we dat de net leeggemaakte kooi weer gevuld wordt met dieren die eenzelfde lot tegemoet gaan. Met de stop op dierproeven op primaten voldoet de Radboud Universiteit daaraan. Ook draagt de universiteit bij aan de verzorgingskosten.

Herplaatsing

In 2016 werd voor 148 dieren een nieuw onderkomen gevonden bij partnerorganisaties in binnen- en buitenland. Dit aantal is inclusief 31 vogels die door de overheid elders zijn ondergebracht. Na uitspraak van de rechter gingen 8 in beslag genomen dieren weer terug naar de eigenaar.

Op 31 december 2016 verbleven er in totaal 529 AAP-dieren bij 90 verschillende herplaatspartners wereldwijd.

PRIMADOMUS

Voor Primadomus was 2016 een bijzonder jaar. Zo is het project van de drie gebouwen voor grote katten afgerond met een officiële opening door de Spaanse oud-koningin Sophia. Veel Spaanse gasten en media waren daarbij aanwezig. De enorme belangstelling voor Primadomus loopt in lijn met de grote stappen die we in Spanje maken. Zo weten autoriteiten ons goed te vinden en ze vragen om advies op het gebied van handhaving, met name bij illegaal bezit en illegale handel van apen. Ook zijn we met InfoCircos (een samenwerking met dierenwelzijnsorganisaties) hard aan de slag om het gebruik van wilde dieren in circussen in Spanje tegen te gaan. Dat doen we op stedelijk, gemeentelijk en provinciaal niveau.

In 2016 hebben we ons gericht op het vergroten van landelijke naamsbekendheid. Het doel daarvan is om te kijken of over een aantal jaar de fondsenwerving beter aanslaat. Op korte termijn willen we communicatie vooral inzetten om mensen meer de noodzaak van ons werk te laten inzien. Dit sluit ook aan bij onze activiteiten op politiek gebied en bij de samenwerking met de autoriteiten.

Het uitleggen van ons werk en de noodzaak ervan laten zien, kan natuurlijk het beste tijdens een rondleiding. In 2016 hebben we ervoor gekozen om die niet meer gratis

te geven, maar tegen betaling. Ondanks dat, hebben we alsnog ruim 1.200 bezoekers mogen verwelkomen. De positieve reacties blijven ons beeld versterken dat we met onze aanwezigheid óók in Spanje het verschil kunnen maken op het gebied van dierenwelzijn.

FONDSENWERVING

Alhoewel we 2016 met een positief resultaat hebben afgesloten, zien we dat minder mensen zich financieel binden aan AAP. Dit is nadelig, want AAP heeft haar donateurs hard nodig om de korte- en lange termijn-doelstellingen te behalen en draagvlak in de samenwerking te creëren.

Het aantal donateurs dat AAP actief ondersteunt is afgenomen van 59.174 naar 57.205. Daarnaast zien we wel dat er nog steeds nieuwe mensen zijn die zich aanmelden om AAP via andere wegen te steunen, zoals door Air Miles te sparen of mobieltjes en cartridges in te zamelen. Dit zien we dit jaar echter nog niet terug in de inkomsten. De inkomsten uit nalatenschappen zijn dit jaar hoger uitgevallen dan begroot, waardoor we het jaar toch nog positief zijn geëindigd.

Resultaat	Doel	Vershil
€ 6.686.398	€ 6.152.700	+8%

In 2016 heeft AAP een nieuwe pijler toegevoegd aan de inkomsten van AAP: het werven van geormerkte giften van vermogensfondsen. De overige bronnen van inkomsten zijn particulier en bedrijfsleven. AAP wil niet (volledig) afhankelijk zijn van structurele subsidies.

Voor uitgebreide financiële resultaten, zie het verslag op pagina 9.

	RESULTAAT	DOEL	VERSCHIL
Aantal Air Miles-spaarders	108.489	113.652	-4,5%
Aantal donateurs	57.205	60.914	-6,0%
Gem. jaarbijdrage	€ 56,90	€ 53,00	7,4%
Uitstroom % donateurs	16,2%	17,0%	-4,7%
Nalatenschappen & legaten	€ 2.576.148	€ 1.736.000	48,4%
Recycleproducten	€ 97.651	€ 125.000	-21,8%
Geormerkte donaties Almere en Primadomus	€ 122.599	€ 149.000	-17,7%

Bronnen: Exact, Manyware, rapportage Loyalty Management Netherlands

Het verzamelen van cartridges en mobieltjes en het sparen van Air Miles zijn alternatieve manieren om iets voor AAP te kunnen doen, zonder direct geld te geven. Dat onze achterban deze kunst als geen ander beheerst, merkten wij toen een kleine oproep voor dekens op onze Facebook-pagina opgepikt werd door de media en we binnen de kortste keren vanuit heel Nederland dekens ontvingen voor onze dieren. Een prachtig gebaar en onze dieren zaten er deze koude winter lekker warmpjes bij.

Ook hebben we in 2016 een regionale proef gedaan met het verzamelen van kabels (naast de bekende mobieltjes en cartridges). We onderzoeken de mogelijkheden om dit naar een landelijke inzameling uit te breiden.

Dat vele handen licht werk maken, merkten wij ook toen bleek dat er niet voldoende geld was om een groep rangers in te zetten, die – mede namens AAP – in Marokko een belangrijke berberapenpopulatie beschermen. In korte tijd hebben we een crowdfunding-website opgericht waar onze donateurs en social media-volgers een klein bedrag konden doneren voor de materialen, opleiding en inzet van de rangers. Gezamenlijk hebben we een bedrag van € 20.267 opgehaald en de rangers konden gelukkig toch nog in actie komen voor de berberapen.

Onze donateurs zijn het afgelopen jaar geïnformeerd over de dieren en de werkzaamheden van AAP via het donateursblad Apenote (4x per jaar). Ook hebben wij onze jaarlijkse donateurdagen georganiseerd. De dagen zijn door bezoekers en medewerkers als een groot succes ervaren. Het is heel waardevol en aange-

naam om de donateurs te ontmoeten en met hen van gedachten te wisselen over het werk van AAP.

In 2016 zijn we, naast het versterken van de band met onze particuliere donateurs, gestart met het leren kennen van vermogensfondsen. Door bepaalde werkzaamheden te bundelen in projectvorm, hebben we via vermogensfondsen grote donaties kunnen werven voor bijvoorbeeld het opknappen van de buitenverblijven van onze chimpansees.

Nationale Postcode Loterij

- In 2016 hebben wij opnieuw een project ingediend voor een extra bijdrage van de Nationale Postcode Loterij. Het project 'Born to be Wild' voor een betere bescherming van de berberapen is tot onze grote blijdschap tijdens het Goed Geld Gala in februari 2017 gehonoreerd. Wij zien daarom in 2017 het prachtige bedrag van € 1.335.000 tegemoet. Wij bedanken de deelnemers van de Nationale Postcode Loterij voor deze bijdrage.
- AAP ontvangt jaarlijks steun van de Nationale Postcode Loterij in de vorm van een vrij te besteden bijdrage van € 500.000. De Nationale Postcode Loterij is daarmee één van de belangrijkste partners van AAP.
- Zichtbaarheid van AAP werd door de Nationale Postcode Loterij mogelijk gemaakt in Koffietijd en RTL Live op RTL4 en in de eigen middelen van de loterij, zoals de website en de Voordeelagenda.

Klachtenafhandeling

Klachten worden vastgelegd in het klachtenregister, zoals vereist door het CBF en conform eigen regels. In 2016 hebben wij 8 klachten geregistreerd. Dat is een daling van 77% ten opzichte van vorig jaar. De klachten hebben onder meer betrekking op de wervingsmethoden en de spinaap die we in het voorjaar van 2016 niet hebben opgevangen.

CBF

AAP is een CBF-erkend goed doel, maar hanteert zelf een lagere norm voor fondsenwervende kosten van maximaal 20%. De norm van het CBF is maximaal 25%. In 2016 bleven we met een kostenpercentage van 17,7% ruim onder deze norm.

UITGELICHT: MARLEY EN ELSA VERKOCHT VIA INTERNET

Marley en Elsa; nog maar zo jong en al zoveel meegemaakt. Ze zijn als baby bij hun moeder weggerukt en werden vervolgens te koop gezet op internet. Amper van de schrik bekomen, moesten ze vanuit Roemenië naar Duitsland reizen, op weg naar een man die de twee gekocht had. Daar leefden ze in een klein kamertje in huis...

De ondernemende welpjes waren daar niet van gediend en wisten te ontsnappen. Omstanders troffen de doodsbangе welpjes aan en schakelden de hulp van de brandweer in. Vooral Elsa was zeer angstig. Zij kroop vaak weg achter haar grote broer Marley. De brandweer wist Marley en Elsa te pakken te krijgen en bracht de twee terug naar hun eigenaar.

Toen de autoriteiten lucht kregen van de situatie, werden ze in beslag genomen. De eigenaar beschikte niet over de juiste papieren. Marley en Elsa gingen toen naar een Duitse dierentuin, maar moesten daar meerdere keren verhuizen, omdat daar eigenlijk geen plek voor ze was. Toen wij het verhaal van Marley en Elsa hoorden, hebben we alles op alles gezet om een veilig en stabiel thuis te creëren. En dat is gelukt! Marly en Elsa zijn naar Primadomus gegaan, waar ze een echt leeuwenbestaan leiden en genieten van hun welverdiende rust.

COMMUNICATIE

Met onze communicatie willen we ervoor zorgen dat een breed publiek in Europa AAP kent, met extra aandacht voor Nederland en Spanje als vestigingsplaatsen van AAP. Behalve naamsbekendheid is ook een juiste associatie van mensen met het merk AAP essentieel, zodat er draagvlak is voor onze activiteiten. Onze kernwaarden vormen het uitgangspunt voor ons handelen. We zijn transparant over wie we zijn en over wat we doen. De kanalen die AAP gebruikt in de communicatie met donateurs, publiek en andere belangrijke stakeholders zijn zeer divers. In de communicatiematrix (zie volgende pagina) staan de belangrijkste doelgroepen en de middelen die AAP inzet om deze groepen te informeren.

Free publicity

AAP was in 2016 in het nieuws met veel uiteenlopende onderwerpen, met een totaalbereik van 61,4 miljoen voor zichtbaarheid in kranten, tijdschriften en RTV-programma's.

Qua zichtbaarheid en positieve publiciteit springt een aantal acties in het oog, zoals de dekenactie in oktober. De aanleiding was een tweet met de oproep om warme dekens te doneren aan de chimpansees. Hier

werd massaal gehoor aan gegeven: uit alle hoeken van het land kwamen in totaal zeker vijfduizend dekens binnen bij de opvang. Het leverde fotogenieke beelden op van chimpansees die nesten van dekens bouwden en zich met deken-capes warm hielden tijdens buitenactiviteiten. De actie kreeg volop navolging op televisie (onder meer Goedemorgen Nederland, Hart van Nederland, NOS Journaal en Jeugdjournaal), maar vooral ook online en op radio (Radio 1, 2, 3FM, Veronica, Q Music). De aandacht voor de oorspronkelijke actie werd in bereik zelfs nog overtroffen door een week later de boodschap achter de oproep te profileren: afgedankte spullen een tweede leven geven.

Ook andere onderwerpen kregen veel media-aandacht. Zoals de komst van Tyr en Kaman; de twee laatst overgebleven laboratoriumapen van de Radboud Universiteit in Nijmegen (zie uitgelicht op pag 12). Daarnaast hadden de media interesse in Marley en Elsa; twee jonge leeuwjes uit Duitsland. Ze waren door een particulier via internet besteld, werden in huis gehouden, belandden na een ontsnapping in een dierentuin en kwamen daarna naar AAP (zie uitgelicht pagina 15). Verder konden de 'verstekelingen van Maersk', vijf Java-apen die in 2014 via een vrachtschip Nederland zijn

binnengekomen, opnieuw op media-aandacht rekenen. Het ministerie van Economische Zaken besloot namelijk dat de groep die bij AAP verbleef moest verhuizen naar een onderzoekscentrum. Na veel maatschappelijke verontwaardiging en een motie in de Tweede Kamer kwamen de dieren weer terug bij AAP.

Tenslotte was er veel mediabelangstelling voor de officiële opening van het Big Cat Complex in AAP Primadomus. Vooral de Spaanse media kwamen er in grote getalen op af. Tientallen Spaanse cameraploegen, journalisten en fotografen woonden de opening bij en deden er op lokaal, regionaal en landelijk niveau verslag van.

Online

Om online interessant en succesvol te zijn en te blijven, zijn we actief op zoek gegaan naar verhalen. In 2016 is AAP daarom gestart met het directer communiceren (real-time of bijna real-time) via de social mediakanalen. Co-creatie met de dierenverzorgers maakte dit moge-

lijk. Omdat de gebruiksmogelijkheden voor zowel de zender als de ontvanger steeds groter worden, bieden deze kanalen ook meer mogelijkheden voor bewegend beeld.

Instagram is ons best groeiende kanaal en daarmee één van onze belangrijkste social mediakanalen, samen met Facebook en Twitter. Voor de website lag de nadruk dit jaar op verbeteren van de customer journeys, oftewel het perfectioneren van het gebruiksgemak en het verbeteren van de conversie.

Eind december hadden we in totaal 323.439 unieke websitegebruikers en 56.365 Facebook-volgers. AAP is ook actief op LinkedIn, Pinterest en YouTube.

Communicatie met belanghebbenden

Transparantie is een voorwaarde binnen de communicatie van AAP. Dit bereiken we door geïnteresseerden zo volledig mogelijk te informeren over ons werk via de verschillende (online) kanalen (zie hiervoor de onderstaande communicatiematrix).

DOELGROEPEN

Extern

Algemeen publiek/
potentiële begunstigers

Begunstigers particulier

Begunstigers zakelijk

Beleidsmakers

Collega-organisaties

Herplaatspartners
(potentiële)

Arbeidsmarkt

Media

Jeugd

Bezoekers De Kemphaan

Intern

Medewerkers (betaald)

Vrijwilligers

	MIDDELEN																	
	Apenote	Website	Jaarverslag	Digitale nieuwsbrief	Folders/brochures	Apenotedop	Sociale media	R/TV -spots/stopper ads	Persberichten	Rondleidingen	Donateur Dagen	Bebording	Presentaties extern	Presentaties intern	Intranet	Maandelijkse bijeenkomsten	Yammer	Direct mailing
Algemeen publiek/ potentiële begunstigers		X	X	X	X		X	X		X		X	X					X
Begunstigers particulier	X	X	X	X	X	X	X			X	X		X					
Begunstigers zakelijk	X	X	X	X		X	X			X			X					
Beleidsmakers		X	X	X	X		X						X					
Collega-organisaties		X	X	X	X		X						X					
Herplaatspartners (potentiële)		X	X	X	X		X						X					
Arbeidsmarkt		X	X	X			X											
Media		X	X	X			X	X										
Jeugd		X			X							X						
Bezoekers De Kemphaan		X								X		X	X					
Medewerkers (betaald)		X	X											X	X	X	X	
Vrijwilligers		X	X											X		X	X	

ORGANISATIE EN PERSONEEL

STATUTAIRE DOELSTELLING

De stichting is op 14 april 1972 opgericht. De laatste statuten dateren van december 2013. In deze statuten is onderstaande statutaire doelstelling opgenomen:

1. De stichting stelt zich ten doel het welzijn van uitheemse niet-gedomesticeerde dieren binnen en buiten Nederland duurzaam te verbeteren.
2. De stichting tracht haar doelstelling te verwezenlijken door:
 - a. opvang aan te bieden aan dieren in nood, met name, maar niet uitsluitend, zoogdieren;
 - b. kennis en expertise te vergaren en beschikbaar te stellen;
 - c. beleidsveranderingen te bewerkstelligen bij overheden;
 - d. preventieve voorlichting te geven aan het algemene publiek;
 - e. het werven en beheren van fondsen;
 - f. verder al hetgeen te doen wat ze noodzakelijk acht om haar doelstelling te bereiken.
3. De stichting zet zich actief in om samenwerkingen aan te gaan om via bovengenoemde wegen haar doel te bereiken.

Visie

In een wereld waarin dierenwelzijn sterk onder druk staat, verbeteren wij duurzaam het welzijn van uitheemse, niet-gedomesticeerde dieren.

Missie

AAP werkt aan een duurzame verbetering van het welzijn van uitheemse niet-gedomesticeerde dieren door een geïntegreerde aanpak van praktische opvang van individuele dieren en het voorkomen van de problematiek door beïnvloeding van beleid en voorlichting, waar mogelijk in samenwerking met (inter)nationale partners.

Kernwaarden

- Toegewijd
- Toegankelijk
- Inventief

AAP belooft tastbare en tot de verbeelding sprekende oplossingen. We willen resultaten laten zien en ervaringen delen die anderen enthousiasmeren en motiveren om (gezamenlijk) aan oplossingen te werken voor een duurzame verbetering van het welzijn van uitheemse niet-gedomesticeerde dieren.

ORGANOGRAM STICHTING AAP

AAP wordt aangestuurd door een directie bestaande uit de directeur-bestuurder en de operationeel directeur. De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor de algehele bedrijfsvoering van Stichting AAP. De directeur-bestuurder richt zich hoofdzakelijk op de externe vertegenwoordiging en de operationeel directeur op de interne bedrijfsvoering. Het toezicht op het bestuur van de organisatie is belegd bij de Raad van Toezicht. Het Management Team bestaat naast de directie uit de hoofden van de afdelingen Opvang & Rehabilitatie, Wetgeving & Beleid, Spanje Primadomus, Fondsenwerving en Communicatie.

Adviesorgaan

Met betrekking tot de gesubsidieerde verzorging van een groep geïnfecteerde chimpansees is een Raad van Deskundigen ingesteld die op verzoek van het Ministerie van VWS en AAP toeziet op de veiligheid. Dit in overeenstemming met de gemaakte afspraken met de overheid. De Raad heeft twee keer vergaderd conform planning.

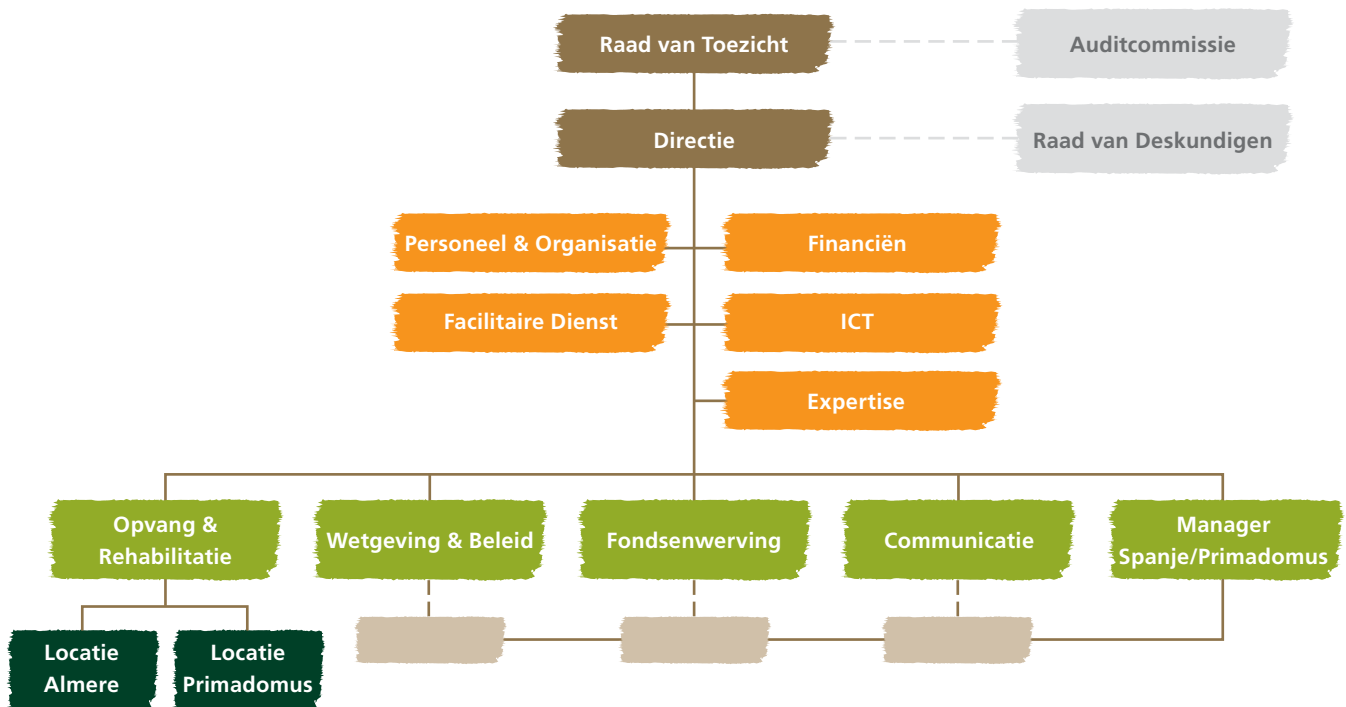
- Dhr. prof.dr. F. van Knapen (voorzitter)
Diergeneeskunde
- Dhr. prof. dr. B.M. Spruijt
Ethologie en ethiek
- Dhr. dr. J.J. M. Pereboom
Primatologie en dierenwelzijn
- Dhr. dr. O.F.J. Stenvers
Biologische veiligheid en gezondheid
- Dhr. prof. dr. P.J.M. Rottier (t/m april 2016)
Virologie
- Dhr. dr. B.E.E. Martina
(kandidaat lid in vergadering november 2016)
Virologie

PERSONEEL

AAP zet beleid en personeelsinstrumenten in om medewerkers (vrijwillig en betaald) te boeien en te binden aan de organisatie. Beleid en instrumenten worden continu getoetst en – waar nodig – aangepast aan de toekomstvisie en kernwaarden van AAP.

DE ORGANISATIE WEERGEGEVEN IN EEN ORGANOGRAM

2016 IN CIJFERS

	REALISATIE 2016		BEGROOT 2016		REALISATIE 2015	
	FTE	AANTAL	FTE	AANTAL	FTE	AANTAL
BETAALDE KRACHTEN	87	115	92	118	89	117
VRIJWILLIGE KRACHTEN	42	200	42	200	41	213
TOTAAL	129	315	134	318	130	330

Bron: Cobra (personeelsadministratie AAP)

PERSONEELSSAMENSTELLING

Naast betaalde functies zijn allerlei vormen van niet-betaalde arbeid voor AAP noodzakelijk om onze ambities en doelstellingen te kunnen realiseren. Vrijwilligers, stagiairs, afstudeerders, mensen in re-integratiebanen en mensen met een taakstraf spelen een belangrijke rol in de dagelijkse uitvoering van de activiteiten. AAP heeft haar organisatie dusdanig ingericht dat deze vormen van arbeid ingebed zijn en begeleid worden door ervaren medewerkers. De beleidslijnen met betrekking tot vrijwilligers zijn in een beleidsnotitie vastgelegd.

Het gemiddeld aantal in 2016 ingezette betaalde krachten is per saldo lager dan het begrote aantal. Dit is met name het gevolg van het uitstellen van vacature openstellingen in Spanje als gevolg van tegenvallende inkomsten uit donaties en een hoger aantal FTE in Nederland door vervanging van zwangere medewerkers. Het aantal vrijwilligers betreft een inschatting van de gemiddelde inzet, de enorme variatie aan inzet in uren en de hoge doorstroom, maken een nauwkeurige registratie lastig.

In 2016 was de totale uitstroom van betaalde krachten 12%. Zonder tijdelijke contracten is de uitstroom 5%. Dit is een verdere verlaging ten opzichte van 2015, waar de uitstroom (exclusief tijdelijke contracten) nog 9% was.

BELONINGSBELEID

AAP hanteert een gematigd beloningsbeleid. Dit beloningsbeleid is gekoppeld aan een functiehuis, gebaseerd op de Bakkenist waarderingmethode. Het salarishuis is gekoppeld aan het 25^e percentiel van de sector 'Non-profit en overige dienstverlening' en wordt daar ieder jaar op getoetst. Een eindejaarsuitkering van 8% maakt onderdeel uit van dit 25^e percentiel. Deze wordt alleen (gedeeltelijk) uitgekeerd indien het financieel perspectief op lange termijn dat verantwoord maakt. In 2016 is 2% uitgekeerd. Het salaris van de directeur-bestuurder is opgenomen in de functie- en salaris-

structuur en is bovendien getoetst aan de beloningskaders van Goede Doelen Nederland (zie pagina 61 voor specificaties). In Spanje is vanaf 1 januari 2016 eenzelfde structuur geïmplementeerd, met als enig verschil dat de salarisstructuur is aangepast aan de levensstandaard in Spanje. Vrijwilligers ontvangen alleen een onkostenvergoeding.

ONTWIKKELEN & BEOORDELEN

AAP hanteert twee instrumenten om het gesprek tussen leidinggevende en medewerker te faciliteren. De eerste is het Persoonlijk Ontwikkel Plan (POP), waarin medewerker invulling geeft aan zijn/haar ontwikkeling binnen de functie. Om deze ontwikkeling te kunnen realiseren, stelt AAP voor iedere medewerker jaarlijks een opleidingsbudget beschikbaar, bestaande uit 3% van zijn of haar totale brutoloon. Met ingang van 2017 is dat om budgettaire redenen beperkt tot 1,5%. De in 2015 ingevoerde beoordelingsgesprekken blijken een waardevolle aanvulling te zijn op de POP-gesprekken; de manager geeft daarmee input voor de POP-gesprekken waar de medewerker verder zelf de regie overvoert.

ZIEKTEVERZUIM

In 2016 is het ziekteverzuim ten opzichte van 2015 gedaald. In 2016 is een ziekteverzuimpercentage gemiddeld van 4,7% (2015: 5,4%). Dit is hoger dan de begrote 4%. Ten opzichte van 2015 is met name het langdurend verzuim gedaald (-18%). De frequentie (gemiddeld aantal ziekmeldingen) is met 1,04 zo goed als gelijk gebleven ten opzichte van 2015 (1,02). In 2016 zijn acties ingezet om het langdurend verzuim, waar beïnvloedbaar, te verlagen. Met name door het tijdiger initiëren van interventies bij dreigend langdurig verzuim. Hier is de afstemming tussen verzuimconsulent, bedrijfsarts en P&O/leidinggevenden nu meer op gericht.

STRATEGIE

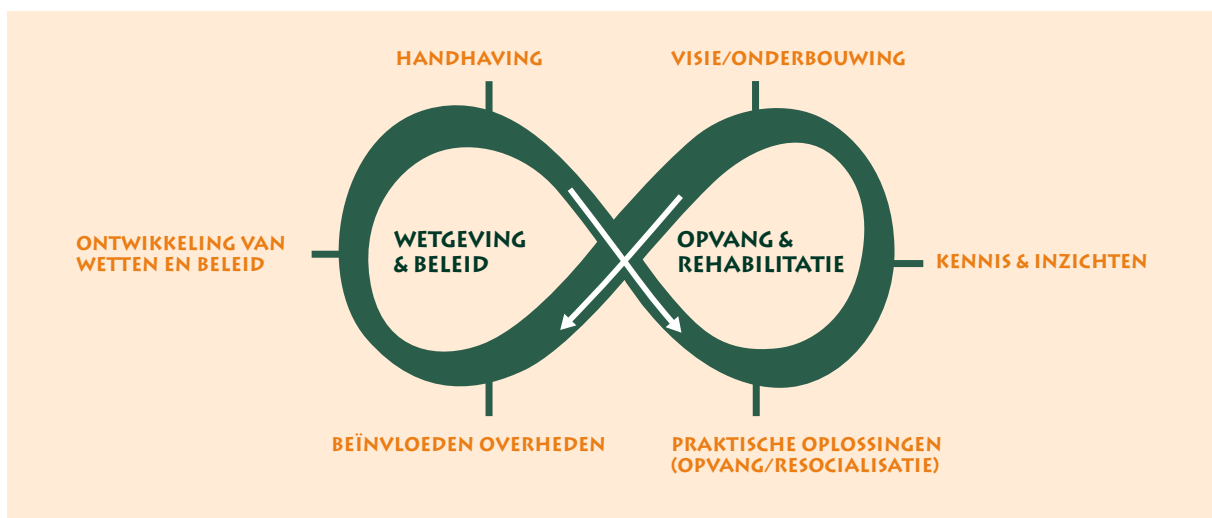
AAP streeft naar een duurzame verbetering van het welzijn van exotische zoogdieren in Europa. Dit doen we door het bieden van praktische opvang en door het realiseren van duurzame oplossingen met behulp van wet- en regelgeving. Deze koppeling is de unieke kracht van AAP. Om onze impact te vergroten, positioneert AAP zichzelf vooral als deskundige oplossingspartner voor overheden en instanties. De belangrijkste uitdagingen zijn de verdere internationalisering en het ontwikkelen tot een kennisorganisatie. Het ontwikkelen tot een meer op kennis gerichte organisatie is noodzakelijk om de opgedane kennis en ervaring te kunnen inzetten binnen de eigen organisatie en naar partners in het werkveld van AAP.

Het werk en de samenhang tussen de twee hoofddoelstellingen van AAP zijn weergegeven in onderstaand model (lemniscaat).

Onder de noemer 'preventiegerichte opvang' werkt AAP aan een verdere inhoudelijke afstemming tussen de afdelingen Wetgeving & Beleid en Opvang & Rehabilitatie. Zo beoordeelt AAP aangemelde dieren op haar wachtlijst op de noodzaak tot het verbeteren van hun welzijn én in hoeverre het individuele dier een bijdrage kan leveren aan het oplossen van een bredere problematiek. Daarnaast wordt de veterinaire kennis en gedragkennis die wordt opgedaan met het opvangen, rehabiliteren en resocialiseren van de dieren steeds gericht verzameld en ingezet. Dat doen we om de problematiek inzichtelijk te maken voor onder andere beleidsmakers en handhavende instanties.

De laatste stap bij de praktische opvang is het herplaatsen van de dieren in een zo natuurlijk mogelijke omgeving. Dit zijn veelal Europese dierentuinen die voldoen aan door AAP gestelde criteria. Ook herplaatsen we altijd onder voorwaarde dat de dieren eigendom blijven van AAP. Daarmee heeft AAP een extra stok achter de deur om te voorkomen dat dieren in eenzelfde situatie terechtkomen als waaruit ze gered zijn. AAP hanteert een zelf ontwikkeld beoordelingsstelsel voor (potentiële) herplaatspartners.

SAMENWERKING

AAP gelooft in een grotere impact door samenwerking. Om die reden zijn we continu op zoek naar nieuwe samenwerkingsverbanden en kijken we kritisch hoe we bestaande samenwerkingen kunnen verbeteren. In de samenwerkingstabel (zie pagina 32) is een opsomming gegeven van de belangrijkste samenwerkingen met daarbij een toelichting.

MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD Ondernemen

AAP vindt dat we een verantwoord gebruiker moeten zijn van de aarde. Dat betekent dat wij onze nadelige impact op milieu, flora en fauna tot een minimum willen beperken. Dat begint met bewustzijn en kennis, maar vertaalt zich vooral naar concreet gedrag. AAP is al klimaatneutraal; de CO₂-uitstoot van onze operatie compenseren wij door boomaanplant in Uganda. AAP streeft in 2020 een CO₂-neutrale operatie met minimale compensatie na. Om dit te monitoren meten wij jaarlijks onze CO₂-voetafdruk. In 2016 was de uitstoot 766 ton CO₂. Dit is vrijwel onveranderd ten opzichte van 2015 (776 ton). Ten opzichte van 2009 stoten wij inmiddels 36% minder CO₂ uit.

Ook op het gebied van werkgeverschap neemt AAP een maatschappelijke verantwoordelijkheid op zich. Zo bieden wij structureel stageplaatsen en afstudeermogelijkheden aan en investeren we daarnaast in mensen die om verschillende redenen re-integreren in werk of maatschappij.

STRATEGISCHE RISICO'S VOOR AAP

Jaarlijks wordt aan de Raad van Toezicht gerapporteerd over de belangrijkste strategische risico's en de risico beperkende maatregelen. De belangrijkste risico's voor AAP zijn:

– Het niet kunnen aannemen van sleutelfunctionarissen

Een aantal functies binnen AAP wordt aangemerkt als sleutelpositie en vervullen een belangrijke rol in de continuïteit en ambities van de organisatie. Deze functies zijn moeilijk in te vullen door een combinatie van factoren zoals de bekendheid als werkgever (arbeidsmarktimage), de kleine vijver waar AAP in vist (specifieke kennis, kunde en motivatie), de gematigde arbeidsvoorwaarden en de beperkte doorgroeimogelijkheden. Het gevolg is discontinuïteit in het realiseren van zowel korte- als lange termijn doelstellingen.

Belangrijkste beheersmaatregelen/status:

AAP heeft de laatste jaren geïnvesteerd in het nemen van maatregelen om het gat tussen onze arbeidsvoorwaarden en die van de reguliere arbeidsmarkt iets te dichten. De laatste jaren is het aannemen van sleutelfunctionarissen als gevolg daarvan eenvoudiger geworden. Voor specifieke functies (waaronder binnen fondsenwerving en hogere managementfuncties) realiseren wij ons dat het verschil tussen onze arbeidsvoorwaarden ten opzichte van de markt groot blijft. Nu AAP niet de volledige eindejaarsuitkering kan uitbetalen wordt dit risico actueler en zijn we ons bewust van de mogelijke impact daarvan.

– Toenemende concurrentie fondsenwerving

Het huidige politieke en economische klimaat heeft onder andere tot gevolg dat veel subsidies worden ingetrokken. De betreffende sociaal-culturele instellingen en collega-goede doelen zullen zich daardoor actiever gaan bewegen op de fondsenwervende markt. Dit kan in combinatie met de economische omstandigheden leiden tot minder inkomsten.

Belangrijkste beheersmaatregelen/status:

AAP heeft de fondsenwervende ambities voor de langere termijn naar beneden moeten bijstellen. In 2016 zijn verdere stappen gezet in het verbreden en vernieuwen van de fondsenwervende strategie. Denk daarbij aan het financieren van projectmatige activiteiten en investeringen met fondsen en subsidies. En de (ver)nieuw(d)e laagdrempelige fondsenwerving, zoals het inzamelen van cartridges en mobieltjes. Dit blijft voor 2017 en verdere jaren een onveranderd groot aandachtspunt.

BLIK OP DE TOEKOMST

AAP durft te dromen en de afgelopen jaren hebben we gezien dat dit de moeite loont!

WE DROMEN VAN EEN BETER EUROPA VOOR UITHEEMSE DIEREN

Ruim veertig jaar lang dweilde AAP met de kraan open. We vingden duizenden dieren op, de toestroom leek onophoudelijk en we voelden ons nauwelijks in staat daar verandering in te brengen. Inmiddels maken we grote stappen op het gebied van wetgeving en beleid en draaien zo de kraan langzaam maar zeker dicht. Daarbij durven we verder te kijken dan de landsgrenzen, Europa is ons werkterrein geworden. Het verbod op het gebruik van exoten in circussen en de totstandkoming van positieflijst(en) zorgen ervoor dat onze wachtlijsten uiteindelijk kleiner worden en dat wij op lange termijn als opvangcentrum niet meer nodig zullen zijn. Onze visie en rol als ervaringsdeskundige is daarbij effectief gebleken. In die lijn dromen wij verder.

Over tien jaar is AAP uitgegroeid tot een van de leidende organisaties bij het ontwikkelen van visie als het gaat om het welzijn van exoten in gevangenschap. We kunnen trots zijn op de wettelijke borging van dit welzijn in verschillende landen. AAP heeft dan ook serieuze vooruitgang geboekt in één van de grote EU-landen (Duitsland, Frankrijk, Spanje, Italië of Polen) om zo de stap naar eventuele Europese wet- en regelgeving dichterbij te brengen.

In 2015 moest AAP de ontwikkeling als Expertise Center vanwege tegenvallende inkomsten noodgedwongen *on hold*. Dit willen we zo snel mogelijk weer oppakken. Op deze manier kunnen we onze samenwerkingspartners tenslotte effectiever van kennis voorzien. De meer projectmatige werving van institutionele fondsen kan ons hierbij wellicht helpen.

In 2026 vangen we nog altijd veel dieren op, zowel in Almere als in Spanje. Deze dieren hebben hoofdzakelijk een achtergrond die aansluit bij de programma's van AAP. Tegen die tijd is de opvang voor grote katten uitgegroeid tot een logisch onderdeel van AAP, wat in Spanje én daarbuiten veel belangstelling oplevert. AAP is verder een erkend expert op het gebied van een breed scala aan zoogdieren. Zo lukt het ons om belangrijke onderwerpen op de (politieke) agenda te zetten en om nationale overheden en lokale organisaties te helpen bij praktische, duurzame oplossingen om

dierenwelzijn te verbeteren. De kraan moet dicht en wij spelen daar een onuitwisbare rol bij!

MIDDELEN OM TE KUNNEN DROMEN

AAP heeft haar positie als laagdrempelige organisatie over tien jaar aanzienlijk versterkt en een groot aantal gevers aan de organisatie weten te binden. Het grootste deel van de inkomsten komt nog steeds uit Nederland, maar we zien dat ook dierenvrienden uit andere landen in toenemende mate een bijdrage leveren als blijk van betrokkenheid. AAP staat dan bekend als organisatie die het publiek goed aan zich weet te binden. Met donateurs die ons steunen met giften en donateurs die meedoen aan diverse spaarprogramma's. Over tien jaar bestaat het publieke draagvlak uit meer dan 250.000 personen die onder meer zorgen voor stabiele inkomsten.

Een fors deel van de programmatische/projectmatige activiteiten van AAP wordt ondertussen door project-subsidies (*Large Earmarked Donations*) bekostigd, waardoor de druk op de begroting afneemt en er meer geld vrijkomt voor het doorlopende werk.

Voor de toegankelijkheid en zichtbaarheid heeft AAP in 2026 nieuwe wegen gevonden en ontwikkeld.

ONZE UITDAGINGEN

Hoewel AAP nog steeds een zeer stevige basis heeft in Nederland, is Europa – en Spanje in het bijzonder – een nog belangrijker werkveld geworden. Het initiëren van nieuwe internationale samenwerkingen en het uitbouwen van bestaande samenwerkingen blijft een belangrijke succesfactor. Met deze samenwerkingsverbanden kunnen we onze droom op een effectieve manier realiseren. De uitdaging van het overbruggen van cultuurverschillen binnen Europa hebben we tijdig onder de knie gekregen, waardoor we de samenwerkingen efficiënter kunnen maken.

De verdere internationalisering van de interne organisatie verloopt succesvol. Onze visie en aanpak testen we voortdurend op effectiviteit; we blijven scherp op resultaten!

Wij dromen van Europese regelgeving die het welzijn van exoten in gevangenschap zeker stelt. Onze uitdaging is om de meest effectieve en efficiënte weg daar naartoe te blijven opzoeken.

VERANTWOORDING RAAD VAN TOEZICHT

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de samenstelling en de verantwoordelijkheden van de Raad van Toezicht. De Raad evalueert het functioneren van de organisatie. Ook legt de Raad conform de eisen van het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) hieronder een verantwoordingsverklaring af over de principes van de CBF erkenning.

EVALUATIE VAN HET VERSLAGJAAR

In 2016 heeft AAP de inhoudelijke doelstellingen grotendeels gerealiseerd. Met name op het gebied van Wetgeving & Beleid zijn belangrijke resultaten bereikt. De verhoging van de beschermingsstatus van de berberaap is daarvan een goed voorbeeld. Ook in de opvang zijn weer goede resultaten neergezet, ondanks complicaties op het gebied van de BALAI richtlijnen (richtlijnen voor het houden en vervoeren van dieren). Fondsenwervend loopt de realisatie achter op de gestelde doelen; de aanwas van nieuwe donateurs blijft achter. De hogere ontvangsten uit nalatenschappen geven daarentegen een positieve impuls en tonen aan dat de (aanzienlijke) lagere ontvangsten in 2015 geen trendbreuk betrof. Met name de ontwikkeling van de inkomsten heeft de aandacht van zowel de directie als de Raad. De financiële continuïteit op de langere termijn is voldoende gewaarborgd en wordt continu gemonitord door de Raad en besproken met de directie.

BEOORDELING EN EVALUATIE VAN DE ACTIVITEITEN IN RELATIE TOT DE DOELSTELLINGEN

De Raad beoordeelt continu de activiteiten van de organisatie in relatie tot de doelstelling; het duurzaam verbeteren van dierenwelzijn. Het opvangprogramma kan als succesvol worden bestempeld en wordt door de Raad ook zo beoordeeld. Het programma van Wetgeving & Beleid is groeiende en wordt steeds succesvoller. Preventiewerkzaamheden opnemen in de activiteiten wordt gezien als een belangrijke stap naar de doelrealisatie. Deze stap wordt (succesvol) door de organisatie gezet.

De Raad ziet dat het preventieprogramma minder makkelijk te positioneren is voor het grotere publiek: in vergelijking met de opvang van een in nood verkerend dier, is het minder tastbaar. Toch vormen beide onderdelen het fundament van AAP. De Raad is van mening dat er in de toekomst meer aandacht moet worden

besteed aan preventie, omdat dat de behoefte aan opvang op de lange termijn zal verminderen. Deze ontwikkeling is binnen het thema Impact onderwerp van gesprek tussen de Raad en directie.

EVALUATIE VAN DE RISICO'S EN RISICOBEBEERSING

Samen met de directie streeft de Raad naar een goede beoordeling van risico's en de beheersing daarvan. De directie heeft op verzoek van de Raad een scenario-analyse verricht van risico's en de behandeling daarvan. De Raad is van mening dat dit een dekkende analyse is. Bij de beoordeling staat de continuïteit van met name de opvangfunctie van AAP centraal. De Raad vindt dat de directie deze risico's goed beoordeelt en dat er momenteel, zowel financieel als organisatorisch, een solide basis ligt voor de lange termijn.

EVALUATIE VAN DE DIRECTEUR-BESTUURDER

Dit jaar heeft een formele evaluatie plaatsgevonden van het functioneren van de directeur-bestuurder David van Gennep. Deze beoordeling wordt uitgevoerd door de voorzitter van de Raad van Toezicht in samenspraak met een lid van de Raad. De beoordeling wordt gedeeld met de gehele Raad van Toezicht en is, wat beloning

betreft openbaar. Dit jaar is besloten om de achterstand in beloning van David van Gennep te corrigeren. Het betreft een achterstand ten opzichte van de aanpassing in het salarishuis die een aantal jaren geleden is doorgevoerd. De formele beoordeling staat los van de frequente contacten over het functioneren van de organisatie die tussentijds plaatsvinden tussen de voorzitter van de Raad en de directeur-bestuurder.

De Raad van Toezicht bekijkt ook regelmatig de mogelijke continuïteitrisico's die gepaard kunnen gaan met het al dan niet gewenst verlaten van de organisatie door de directeur-bestuurder. Met het uitstekende functioneren van de Operationeel Directeur is vooralsnog de operationele continuïteit gewaarborgd.

NEVENFUNCTIES

Directeur-bestuurder David van Gennep heeft als voorzitter zitting in het bestuur van de European Alliance of Rescue centers and Sanctuaries (EARS). Sinds februari 2011 is hij oprichter en eigenaar van VGAM, Van Gennep Animal Matters. De activiteiten van dit bedrijf variëren van handel in medische apparatuur tot het geven van advies en het in eigen beheer uitgeven van publicaties. De Raad is van mening dat de nevenfuncties van de directeur niet belemmerend werken in de uitvoering van diens functie en geen risico's kennen met betrekking tot belangenverstrengeling en/of onafhankelijkheid.

EVALUATIE VAN DE ORGANISATIESTRUCTUUR

Doordat het team van AAP Primadomus groeit, is het belangrijk dat de Raad beoordeelt hoe het toezicht en dagelijkse management daarvan is gewaarborgd. Een kleine structuurwijziging die in 2015 is doorgevoerd is een belangrijke stap geweest om de aansturing te borgen. Door de Nederlandse en Spaanse boekhouding met elkaar te integreren, worden vervolgstappen gezet om controle en verantwoording verder te faciliteren.

EVALUATIE VAN DE RAAD VAN TOEZICHT

De Raad van Toezicht heeft een vaste structuur voor zelfevaluatie. Deze wordt tweejaarlijks uitgevoerd en jaarlijks op voortgang besproken. In 2015 was de laatste zelfevaluatie, dit jaar heeft de Raad de voortgang besproken.

In 2017 gaat de Raad vernieuwen. Twee van haar leden, mevrouw Annelies Freriks en de heer Koert Liekelema, verlaten de Raad na een zittingstermijn vanwege drukke verplichtingen elders.

De Raad heeft besloten een sollicitatieprocedure te starten om twee profielen in de Raad toe te voegen: dierenwelzijn en marketing/fondsenwerving. Naar verwachting zal de Raad van Toezicht in 2017 weer het niveau bereiken van vijf of zes leden.

VERANTWOORDINGSVERKLARING

Stichting AAP onderschrijft de onderstaande principes in het reglement van het CBF en de daaraan verbonden Code Goed Bestuur van de Commissie Wijffels:

1. scheiding van de functies toezicht, bestuur en uitvoering
2. efficiënte en effectieve besteding van middelen
3. omgang met belanghebbenden

De principes van Goed Bestuur zijn vastgelegd in de statuten en reglementen van de Stichting.

SCHEIDING VAN TOEZICHT, BESTUUR EN UITVOERING

De Raad van Toezicht houdt toezicht op het (financieel) beleid, de algemene gang van zaken in de stichting en fungeert als klankbord voor en werkgever van de directeur-bestuurder. De Raad van Toezicht krijgt de relevante informatie op basis van het Lange Termijn Plan, het jaarplan, het jaarverslag, kwartaalrapportages en (in)formele bilaterale overleggen. Waar nodig wordt dit (op verzoek) ondersteund door een toelichting van de betrokken manager. De Raad van Toezicht is geheel bevoegd te handelen ten aanzien van de directeur-bestuurder.

Het toezicht strekt zich uit tot de realisatie van de doelstellingen van de stichting, toezicht op de strategie en de risico's die zijn verbonden aan de activiteiten. De Raad van Toezicht bespreekt minstens eenmaal per jaar buiten de aanwezigheid van de directeur-bestuurder het eigen functioneren (inclusief dat van de individuele leden) en het functioneren van de directeur-bestuurder.

Per jaar vergaderen de directie en Raad van Toezicht vijf keer. Daarnaast vinden nog tal van informele bijeenkomsten plaats, waardoor de Raad een goed formeel en informeel gevoel kan opbouwen van de organisatie. Het financiële beleid van de directie wordt gevolgd door de Auditcommissie die namens en voor de Raad alle financiële stukken voorbereidt en, voorzien van een advies, terugkoppelt aan de Raad. Hiervoor vergadert de Auditcommissie minimaal twee keer per jaar.

Benoeming en bezoldiging directeur-bestuurder

De directeur-bestuurder wordt door de Raad van Toezicht benoemd en ontvangt een beloning zoals vastgesteld in het salarishuis van AAP. Het salaris is getoetst aan de uitgangspunten van het beloningskader zoals gehanteerd door Goede Doelen Nederland. Het maxi-

mum van de salarisschaal van de directeur-bestuurder valt ruim binnen de kaders die door de sector zijn vastgesteld. Het functioneren van de directeur-bestuurder wordt geëvalueerd door een daartoe afgevaardigde delegatie van de Raad van Toezicht.

Benoeming, bezoldiging en aftreding Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht van Stichting AAP bestaat uit ten minste vijf en maximaal zeven leden die ieder deskundig zijn op werkgebieden die voor de organisatie relevant zijn. Voor de leden van de Raad van Toezicht zijn functieprofielen opgesteld en vastgelegd. De werving vindt plaats door middel van vacatureopenstelling, de selectie door een commissie die door de Raad is samengesteld. Er wordt jaarlijks een rooster van aftreden opgesteld waarin ook periodiek de herbenoemingen worden vastgelegd. In de statuten is een maximale zittingsduur van drie jaar opgenomen met een mogelijkheid tot maximaal twee keer verlengen.

Alle leden van de Raad van Toezicht zijn vrijwillig verbonden aan de organisatie en ontvangen geen bezoldiging en/of vergoeding anders dan een onkostenvergoeding voor feitelijk gemaakte kosten.

Benoeming Auditcommissie

De Auditcommissie bestaat uit twee eigen leden die door de Raad zelf gekozen zijn, aangevuld met één externe deskundige.

Belangenverstrengeling Raad van Toezicht

Er is geen sprake van belangenverstrengeling van de leden van de Raad van Toezicht. Regels hieromtrent zijn vastgelegd in de statuten en reglementen van Stichting AAP. Alle leden hebben de bijlage 12 verklaring van het CBF hiervoor ondertekend.

Efficiënte en effectieve besteding van middelen

Om de effectiviteit en efficiëntie van de bestede middelen aan de doelrealisatie te kunnen bepalen en toetsen heeft AAP een Planning & Control cyclus ingericht.

(Lange Termijn) Planning

Voor die cyclus stelt de directeur-bestuurder jaarlijks een Lange Termijn Plan vast. Dit vormt het inhoudelijke en financiële kader voor de jaarplannen. Deze jaarplannen worden door alle MT-leden voor hun afdeling opgesteld en uiteindelijk samengevoegd tot één jaarplan. Het Lange Termijn Plan (inclusief meerjaren-

SAMENSTELLING RAAD VAN TOEZICHT

NAAM	DATUM IN FUNCTIE RVT	JAAR AFTREDEN	ROL EN SPECIFIEK AANDACHTSGEBIED IN RVT	
De heer L.P.W. (Leen) Zevenbergen	07-09-2011	2017 (einde 2 ^e termijn)	Voorzitter RvT Strategie en internationale ontwikkeling	Functie(s) Co-Founder & chairman B Corp Europe CEO Solarus Sunpower BV Nevenfunctie(s) Supervisory Board member Kampert & Helm Chairman Advisory Board DNG Schrijver en spreker
Mevrouw M.E. (Monique) de Vries	29-03-2012	2018 (einde 2 ^e termijn)	Lid RvT Bedrijfsvoering, financiën Lid Auditcommissie	Functie(s) Zelfstandig consultant, interim manager en personal coach. Nevenfunctie(s) Lid Raad van Toezicht NHL Hogeschool Lid Raad van Toezicht SBOH (Stichting Beroepsopleiding tot huisarts en specialist ouderengeneeskunde)
Mevrouw A.A. (Annelies) Freriks	01-01-2013	2016 (einde 1 ^e termijn, beëindiging per 31 dec. 2016)	Lid RvT Juridische aangele- genheden en Dier en maatschappij	Functie(s) Advocaat ELEMENT Advocaten. Hoogleraar omgevingsrecht Universiteit Utrecht, in het bijzonder natuurbescher- mingsrecht. Nevenfunctie(s) Lid Commissie voor de milieueffectrappor- tage, Lid Raad voor dierenaangelegen- heden, Lid bestuur Stichting Schilthuisfonds, Voorzitter Klachtencommissie Netwerk Groene Bureaus, Lid redactie Journaal Flora en fauna, Lid Raad van Toezicht Stichting Rechtswinkel Eindhoven
De heer K. (Koert) Liekelema	06-09-2013	2016 (einde 1 ^e termijn, beëindiging per 31 dec. 2016)	Vicevoorzitter RvT Organisatie- ontwikkeling en Human Resource	Functie(s) Sourcing Director Nature's Pride Nevenfunctie(s) –
De heer W. Th. (Walter) Bien	16-12-2014	2017 (einde 1 ^e termijn)	Lid RvT Financiën Voorzitter Auditcommissie	Functie(s) Financieel directeur Dredging & Inland Infra Boskalis Nevenfunctie(s) Lid Bestuur Stichting Huis aan het water.
Extern lid Auditcommissie				
De heer N.A. (Koo) Boering	01-05-2015	2018 (einde 1 ^e termijn)	Lid Auditcommissie	Functie(s) Manager Financiën en Operatie KWF Kankerbestrijding Nevenfunctie(s) Penningmeester Ride for the Roses, Treasurer Eurogroup for Animals, Penning- meester Stichting Beter Leven Keurmerk

raming) wordt eerst vastgesteld door de directeur-bestuurder en vervolgens ter advisering voorgelegd aan de Auditcommissie en uiteindelijk ter goedkeuring aan de Raad van Toezicht.

Verantwoording

Elk kwartaal wordt de realisatie van de kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen op basis van Key Performance Indicators (KPI's) geëvalueerd door de directeur-bestuurder, operationeel directeur en het verantwoordelijke MT-lid. Deze cijfers worden voorzien van een inhoudelijke toelichting. Afwijkingen van de voorgenomen prestatie worden geduid en waar nodig worden de plannen door de directeur-bestuurder bijgesteld. Indien nodig, gebeurt dat na goedkeuring door de Raad van Toezicht.

De resultaten van deze evaluatie worden in een dashboard gepresenteerd aan de Auditcommissie en de Raad van Toezicht. Maandelijks worden kwantitatieve stuurcijfers vanuit financiën en personeelszaken op basis van vooraf vastgestelde budgetten en/of prestatie-indicatoren beoordeeld en waar nodig besproken.

Eindverantwoording wordt afgelegd in het jaarverslag met daarin de jaarrekening. Dit document wordt door de directeur-bestuurder vastgesteld en door de Raad van Toezicht goedgekeurd.

Vermogens- en liquiditeitsbeleid

Door de directeur-bestuurder is een vermogens- en liquiditeitsbeleid (zie pagina 36) opgesteld dat periodiek wordt geëvalueerd aan de hand van de financiële rapportages. In dit beleid ligt de nadruk op het mijden van risico's en op maatschappelijk verantwoorde beleggingen.

Extern toezicht

Extern toezicht op en externe toetsing van de bedrijfsvoering van AAP wordt uitgevoerd door:

- Dubois & co (accountantscontrole en management-letter), met ingang van boekjaar 2016;
- Ministerie van EL&I (controle in het kader van het Dierentuinbesluit);
- Raad van Deskundigen (toezicht op de kwaliteit en veiligheid van de geleverde zorg aan geïnfecteerde chimpansees);
- Centraal Bureau Fondsenwerving;
- Ministerie van Financiën (ANBI-status).

COMMUNICATIE MET BELANGHEBBENDEN

AAP streeft een zo groot mogelijke transparantie na. Aan een breed scala belanghebbenden verstrekken we informatie over het werk via verschillende (online) kanalen. In dit jaarverslag is een communicatiematrix opgenomen (zie pagina 17) die de communicatie met de verschillende doelgroepen weergeeft. Voor wat betreft de belangrijkste belanghebbenden (de donateurs, vrijwilligers en collega-organisaties) is de Raad van mening dat er adequate communicatiemiddelen zijn ingericht.

HET FINANCIËEL VERSLAG

AAP heeft het boekjaar 2016 afgesloten met een positief resultaat van € 217k (+123%). In de begroting was rekening gehouden met een tekort van € 957k. Dit verschil van € 1.173k is hoofdzakelijk te verklaren door lagere lasten dan begroot (-€ 468k/-6%), de baten zijn hoger dan begroot (+€ 705k/+10%).

De baten zijn hoger dan begroot door hogere inkomsten uit nalatenschappen (+€ 840k). Daarentegen zijn de inkomsten uit donaties, adopties en mailingen/acties -€ 303k en de geormerkte donaties -€ 26k lager dan begroot.

De bestedingen zijn lager dan begroot door lagere personeelskosten (-€ 263k/-5%), lagere kantoor- en algemene kosten (-€ 116k/-22%), waaronder een niet gebruikte post onvoorzien van € 100k) en lagere kosten voor opvang- en herplaatsing dan voorzien (-€ 98k/-17%). Kosten voor huisvesting zijn hoger dan begroot (€ 62k/11%).

Een nadere analyse van deze verschillen is opgenomen in de jaarrekening in de Toelichting op de 'Staat van Baten en Lasten' (zie pagina 59).

Het totaal van de kosten van eigen fondsenwerving in een percentage van de baten uit eigen fondsenwerving bedraagt voor 2016 17,7% (2015: 22,6%). Voor 2016 was 20,3% begroot. Het verschil wordt verklaard door de hogere baten uit eigen fondsenwerving dan gepland (€ 516k/+9%), zoals hierboven toegelicht, en de lagere bestedingen aan fondsenwerving (-€ 54k/-5%). Met de 17,7% blijft Stichting AAP ruim binnen de door het CBF gehanteerde norm van een drie jaar gemiddelde van maximaal 25%. Van de totale baten beschikbaar voor de doelstelling is 78,4% (2015: 90,0%) aan de doelstellingen opvang, verzorging & herplaatsing Almere en Primadomus, wetgeving & beleid en projecten besteed. Dit is door de eerder genoemde hogere totale baten en lagere kosten lager dan de voor 2016 begrote 91,7%.

VERMOGEN

Reserves en fondsen

Het vermogen wordt onderverdeeld naar de volgende reserves:

- reserve financiering activa;
- bestemmingsreserves;
- continuïteitsreserve.

Reserve financiering activa

AAP financiert haar gebouwen met eigen vermogen. Het vermogen van Stichting AAP is derhalve grotendeels vastgelegd in gebouwen bestemd voor de doelstelling. Dit vermogen is niet vrij besteedbaar. AAP neemt de boekwaarde van gebouwen bestemd voor de doelstelling op onder deze reserve.

Bestemmingsreserve

In de bestemmingsreserve zijn gelden gereserveerd voor toekomstige investeringen in/aanpassingen aan gebouwen of inventaris/bedrijfsmiddelen. De intentie is deze binnen vijf jaar aan het opgegeven doel te besteden. Voor Primadomus is ultimo 2016 € 336k voor dit doel bestemd en voor Almere € 247k.

Continuïteitsreserve

Stichting AAP heeft een continuïteitsreserve gevormd voor de dekking van risico's op korte termijn en om zeker te stellen dat zij ook in de toekomst aan haar verplichtingen kan voldoen. De Goede Doelen Nederland-norm voor de continuïteitsreserve bedraagt 1,5 maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie (incl. afschrijvingen). AAP hanteert een bandbreedte van een- tot anderhalfmaal de kosten van de werkorganisatie, exclusief afschrijvingen. De interne norm wordt licht overschreden (1,61), maar AAP blijft binnen de Goede Doelen Nederland-norm (1,45).

FONDSEN/VOORZIENINGEN

In 2016 is het bestemmingsfonds van de Nationale Postcode Loterij volledig besteed aan het gestelde doel (realiseren verblijven grote katten in Primadomus). De voorzieningen voor jubileumuitkeringen (€40k) en studiekosten (€28k) zijn aangepast naar de stand van zaken per 31 december 2016.

LANGLOPENDE SCHULDEN

Het financieel beleid is er onder meer op gericht activa te financieren met eigen middelen en daarmee een sterke balansstructuur te bewerkstelligen. AAP heeft om die reden in 2016 geen langlopende schulden.

LIQUIDITEITEN

In 2016 zijn de beschikbare liquide middelen gedaald tot €7.821k tegen €8.430k ultimo 2015. Voor een uitgebreide opstelling van de kasstromen wordt verwezen naar de jaarrekening (pagina 39). Uit dit overzicht blijkt dat de kasstroom uit operationele activiteiten in 2016 €571k bedroeg, terwijl een positieve kasstroom van €379k was begroot. Het verschil is met name een gevolg van lagere uitgaven dan begroot (-€217k). De negatieve kasstroom uit investeringsactiviteiten (€1.130k) is hoger dan de begrote (€841k). Dit is veroorzaakt door doorgeschoven investeringen uit 2015 en hoger uitgevallen investeringen.

Het saldo liquide middelen wordt, in overeenstemming met het in dit jaarverslag verwoorde beleggingsbeleid, risicomijdend belegd. Hierbij is rekening gehouden met het gegeven dat de continuïteitsreserve snel liquide

moet zijn in geval van calamiteiten. De liquide middelen zijn voor een klein deel belegd in staatsobligaties (€196k), de overige liquide middelen staan op een spaarrekening.

TOELICHTING OP DE INVESTERINGEN

In 2016 zijn investeringen afgerond in verblijven en faciliteiten voor grote katten, het facilitair centrum en accu's voor de zonnepanelen, allen in Primadomus. In Almere is geïnvesteerd in (kleinere) aanpassingen/vervanging in bestaande gebouwen, met name het Chimpanse Complex en is geïnvesteerd in het vervangen van IT servers. Met name de investeringen in de grote katten verblijven (+€155k) en de IT servers (+€37k) zijn hoger uitgevallen. De grote katten verblijven zijn met name duurder uitgevallen door in de bouw te besluiten tot aanpassingen voor capaciteitsverhoging en klimmende en gravende dieren. De investeringen in IT servers zijn hoger uitgevallen door extra investeringen in softwarelicenties.

KOSTEN ADMINISTRATIE EN BEHEER

De uitvoeringskosten van de eigen organisatie worden toegerekend op basis van een verdeelsleutel die is gebaseerd op de tijdsbesteding van contractueel gebonden medewerkers. De administratie- en beheerkosten worden uitgedrukt als percentage van de totale kosten. Het begrote percentage bedraagt 4,9% ten opzichte van 5% gerealiseerd.

Het percentage is conform de door AAP gestelde norm van 5%.

VERWACHTINGEN 2017

Voor het jaar 2017 is een negatief resultaat begroot van -€525k. Omdat de baten uit donaties ook in 2016 achterbleven, is in de begroting 2017 het kostenniveau teruggebracht om bij wederom tegenvallende baten, de operationele kasstroom in balans te houden. Ondanks de hogere baten uit nalatenschappen in 2016, zijn die – gelijk aan eerdere jaren – behoudend begroot in 2017. Na de schaa sprong van de afgelopen jaren zijn de baten en lasten van AAP in balans. Voor het uitbreiden van activiteiten dienen in de toekomst aanvullende middelen te worden geworven. De eerste zorg is het realiseren van de geambieerde groei in structurele reguliere donaties om de als gevolg van inflatie en loonontwikkelingen stijgende exploitatiekosten ook in de toekomst te kunnen blijven dekken. Zolang de fondsenwervende groei niet wordt ingezet, wordt de organisatie uitgedaagd om met minder of gelijke middelen eenzelfde ambitieniveau te handhaven.

SAMENWERKINGSTABEL

Naam organisatie/ samenwerkings-verband	Rol AAP	Doel samenwerking
Bijdrage AAP < € 2.500		
<i>Species Survival Network (SSN)</i>	Lid Op voordracht van AAP is er een extra bestuurslid toegetreden.	Op de hoogte blijven van internationale ontwikkelingen, vooral in relatie tot het CITES-verdrag. Onderhouden en gebruiken van een internationaal netwerk.
Bijdrage AAP > € 2.500 en < € 10.000		
<i>InfoCircos (Spanje)</i>	Als lid betrokken zijn bij de beleidsvorming in Spanje. AAP financiert de inhuur van een coördinator.	Een einde maken aan het gebruik van exotische diersoorten in Spanje ten behoeve van de entertainment.
Bijdrage AAP >= € 10.000		
<i>De Dierencoalitie (voorheen Coalitie voor Dierenwelzijnsorganisaties Nederland – CDON).</i>	Lid dagelijks bestuur dat toeziet op de resultaten van de nieuwe koers.	Zicht houden op de Nederlandse politiek en afstemming tussen dierenbeschermingsorganisaties in Nederland. Verhogen impact sector door eenduidige standpunten naar de Nederlandse politiek.
<i>European Alliance for Rescue centers and Sanctuaries (EARS)</i>	Directeur-bestuurder AAP is voorzitter van het bestuur van het samenwerkingsverband	Europese opvangcentra en hun belangen bijeen brengen, kwaliteit van het werk verbeteren en belangen behartigen. AAP hoopt dankzij dit samenwerkingsverband de opvang in haar focuslanden op peil te brengen.

Resultaten 2016	Activiteiten voor 2017	Risico's
Samen met SSN en Eurogroup het onderwerp Dierenwelzijn beter borgen in het CITES-verdrag en voorbereiding 'uplisting' (hogere beschermingsstatus) voor de Berberaap in 2016.	De Conference Of the Parties in september in Zuid-Afrika is het moment waar besloten wordt over de beschermingsstatus van de Berberaap.	Oprichtende partij is Born Free. Born Free heeft fundamentele standpunten dan AAP (bijv. ten aanzien van diertuinen). Dit kan de samenwerking van AAP met diertuinen beïnvloeden.
Zoals in het verslag vermeld heeft InfoCircos de nodige successen geboekt op gemeentelijk en regionale niveau in Spanje; verboden op het gebruik van wilde dieren in entertainment.	Verdere uitbreiding van verboden op het gebruik van exoten in entertainment uiteindelijk leidend tot regionale verboden en een nationaal verbod.	AAP is een van de grootste deelnemende organisaties in het samenwerkingsverband. Een aantal andere partners gaat in hun standpunten aanzienlijk verder dan AAP. Dat kan voor AAP lastig worden in de samenwerking met andere stakeholders.
De Dierencoalitie ondersteunde de activiteiten van AAP met betrekking tot moeizame tot standkoming van de Positieflijst. In overige dierenbeschermingsdossiers was de Dierencoalitie zeer actief, deze waren voor AAP minder direct relevant.	De DC kent een jaarplan. Voor AAP is het van belang dat de coördinator in Den Haag aanwezig is. Inhoudelijk interesse in gesprekken met Openbaar Ministerie omtrent de rol van dierbeschermend Nederland bij de signalering en bestrijding van Dierenleed. In 2017 wordt de inzet van de coördinator geëvalueerd en besluit AAP onze rol per 2018.	Geen
De deelnemende partners zijn ondertussen gescreend en de organisatie staat. Naast AAP een tweede financier gevonden zodat de kosten gedeeld worden.	Meer overeenstemming brengen in de mogelijkheden die EARS biedt en de behoefte die AAP heeft als het gaat om de beleidsprogramma's. De samenwerking beter verankeren in AAP door gezamenlijke activiteiten te organiseren op gebied van kennisdeling.	

Naam organisatie/ samenwerkings-verband	Rol AAP	Doel samenwerking
<i>Goede Doelen Nederland</i>	AAP is lid. In 2016 is de directeur-bestuurder toegetreden tot het bestuur van Goede Doelen Nederland.	Effectiviteit sector vergroten door sector brede afstemming en belangenbehartiging en o.a. centrale inkoop.
<i>Vereniging Wilde Dieren de Tent Uit (WDDTU)</i>	Coalitiepartner samen met collega-organisaties. AAP levert een bestuurslid voor de eind 2009 opgerichte vereniging.	Samen een landelijk verbod op exoten in het circus realiseren.
<i>Eurogroup for Animals (Brussel)</i>	Strategische samenwerking voor Europese lobby.	Het monitoren van dierenwelzijn issues in Brussel en het tot stand brengen van Europese regelgeving voor een welzijnsverbetering van exoten. Vanaf 2014 is de samenwerking verbreed naar het gezamenlijk werken aan beleidsbeïnvloeding in lidstaten.
<i>Lid Vereniging Participanten Kemphaan</i>	Lid en secretaris.	Afstemming van beheer en promotie van het stadslandgoed waarop Stichting AAP is gevestigd.
<i>Lilongwe Wildlife Rescue (Malawi)</i>	AAP is medefinancier van dit project.	Met kennis en middelen de ontwikkeling van een opvangcentrum in Afrika steunen. Uiteindelijke doel is LWR zelfvoorzienend te maken.
Samenwerkingen zonder geldelijke verplichtingen		
<i>International Primate Protection League (IPPL)</i>	De directeur van AAP is de Nederlandse vertegenwoordiger.	Er wordt geen gebruik meer gemaakt van nationale vertegenwoordiging.
<i>Ministerie van OCW</i>	AAP ontvangt subsidie via het Ministerie van OCW en VWS.	Een veilige, welzijnsvriendelijke en duurzame oplossing voor de voormalige chimpansees uit Biomedical Primate Research Center (BPRC Rijswijk).
<i>EAZA</i>		

Resultaten 2016	Activiteiten voor 2017	Risico's
De nieuwe strategie moet de sector meer weerbaar maken door focus te verleggen naar impact. Gevolg was nieuwe naam: Goede Doelen Nederland	Geen activiteiten waar AAP groot belang aan hecht.	Geen
In 2016 is de vereniging na het bereiken van haar doelstelling in 2015 opgeheven.	N.v.t.	N.v.t.
AAP werkt binnen Eurogroup intensief samen met één medewerker. De nadruk lag in 2016 op de tot stand bringing van nationale positieflijsten.	Continueren activiteiten in lidstaten aangaande de positieflijst, een Europees overleg initiëren met betrekking tot exoten in entertainment en het Europees aanhangig maken van de problematiek rondom de Berberaap.	Met name financieel; het behelst een grote financiële verplichting.
Reguliere beheer en promotieactiviteiten.	Reguliere beheer en promotieactiviteiten.	Geen
Er zijn afspraken gemaakt om de financiële steun de komende jaren af te bouwen en verdere kennisoverdracht plaats te laten vinden om LWR zelfstandig te kunnen laten functioneren.	Meer aandacht voor het preventie werk. AAP zoekt naar methode om de hulp aan Lilongwe meer zichtbaar te maken voor met name internationale stakeholders	Klein. Het werken in Afrika is lastig en brengt een financieel risico met zich mee. Door direct contact met het lokale management en het bestuur is dat risico minimaal.
Geen activiteiten, vriendschappelijke band blijft bestaan.	Geen activiteiten, vriendschappelijke band blijft bestaan.	Betrokkenheid zeer gering, geen risico's voor AAP.
Buiten regulier overleg geen bijzonderheden.		Afhankelijkheid van subsidie is een risico dat door middel van een convenant veilig is gesteld.

VERMOGENS- EN LIQUIDITEITSBELEID STICHTING AAP

In 2013 heeft Stichting AAP haar beleggingsbeleid voor het laatst geactualiseerd.

Het vermogens- en liquiditeitsbeleid van AAP kent als hoofduitgangspunt het in standhouden van de waarde van de hoofdsom.

Hiervoor weegt stichting AAP het minimaliseren van risico en het duurzaam, maatschappelijk en ethisch verantwoord financieel beheer af. Deze afweging valt uiteen in een tweetal niveaus; de keuze voor een bankrelatie en de keuze voor een financieel product.

BANKRELATIE(S)

De banken waar Stichting AAP zaken mee doet, moeten in het kader van het minimaliseren van het risico minimaal voldoen aan één van de volgende criteria:

1. een systeembank óf
2. minimaal een core Tier-1 ratio (1) (= kernkapitaal) van 10%(2) óf
3. beoordeling van Moody's van minimaal A2

Na toetsing op deze criteria wordt iedere (potentiële) bankrelatie getoetst op het gevoerde duurzaamheidsbeleid. Dit duurzaamheidsbeleid vormt uiteindelijk de doorslaggevende factor in de keuze voor een bankrelatie.

SPREIDEN VAN VERMOGEN EN LIQUIDITEITEN

Het vermogen van Stichting AAP dient verspreid te worden over verschillende banken en/of juridische entiteiten. Per bank en/of entiteit mag maximaal vijf miljoen euro gestald vermogen staan.

VERMOGENS- OF LIQUIDITEITSPRODUCTEN

Alleen producten met een (zeer) laag risicoprofiel worden door AAP aangekocht of aangehouden. Dit betekent dat overtollige liquide tegen vastrentende waarden voor bepaalde termijn worden vastgelegd of aangehouden op een spaarrekening. Onder vastrentende

waarden verstaan we deposito's of obligaties. Obligaties dienen bij aanschaf een bovengemiddeld positieve rating (= onder gemiddeld risico) te hebben. Obligaties worden in principe verkocht op het moment dat deze een gemiddelde rating krijgen. Donaties, giften, nalatenschappen e.d. die worden geschonken aan Stichting AAP en die bestaan uit vastrentende waarden worden geaccepteerd. Afhankelijk van de geldende rentestand is het beleid om deze obligaties aan te houden tot aflossingsdatum en periodiek de rente te ontvangen. Nalatenschappen die bestaan uit effecten worden geaccepteerd en vanuit het risico-oogpunt in principe direct na overdracht geliquideerd.

DUURZAAM, MAATSCHAPPELIJK EN ETHISCH VERANTWOORD BELEGGEN

Stichting AAP wil duurzaam, maatschappelijk en ethisch verantwoord haar vermogen en liquiditeiten onderbrengen bij banken, waarbij ons streven is om zo verstandig mogelijk met energiebronnen en het milieu om te gaan. Dit past bij onze waarden als maatschappelijke organisatie. De doelstelling van Stichting AAP is om met zo min mogelijk risico een zo gunstig mogelijk rendement te realiseren, onder voorwaarde dat er voldaan wordt aan de eisen op het gebied van duurzaam,

maatschappelijk en ethisch verantwoord ondernemen. Beoordeling van de portefeuille bij bancaire organisaties vindt plaats met behulp van Systainalitics; een onderzoeksinstituut gespecialiseerd in verkrijgen en toepassen van ethische beoordelingen van ondernemingen en staten.

POSITIEVE CRITERIA

De aan te houden vastrentende waarden dienen aan de volgende criteria te voldoen:

- Het beleid van de onderneming dient niet in strijd met de doelstelling van Stichting AAP te zijn.
- Ondernemingen dienen geen negatieve invloed uit te oefenen op het welzijn van uitheemse diersoorten.
- Ondernemingen dienen een actief en integraal milieubeleid te voeren, hierbij kan gedacht worden aan:
 - de aard van de gebruikte grondstoffen en eindproduct;
 - energie en waterverbruik;
 - de aard van vrijkomende emissies en afval bij de productie en
 - mogelijkheden en mate van hergebruik van producten.

JARREKENING

BALANS PER 31 DECEMBER 2016

(na resultaatbestemming)

	31 december 2016		31 december 2015	
	€	€	€	€
ACTIVA				
Immateriële vaste activa (1)				
<i>Bedrijfsmiddelen</i>				
Software	14.822		0	
		14.822		0
Materiële vaste activa (2)				
<i>Bedrijfsmiddelen (3)</i>				
Gebouwen en terreinen	1.846.029		1.789.727	
Inventaris bedrijfsmiddelen	275.364		259.978	
Gebouwen in ontwikkeling	0		17.788	
		2.121.393		2.067.493
<i>Direct in gebruik voor de doelstelling (4)</i>				
Gebouwen en terreinen	10.695.642		9.731.462	
Inventaris doelstelling	80.411		48.134	
Gebouwen in ontwikkeling	77.265		751.033	
		10.853.318		10.530.629
		12.974.711		12.598.122
Financiële vaste activa (5)				
Effecten		196.170		195.995
Vorraden (6)		16.778		20.572
Vorderingen (7)		2.404.271		1.947.060
Liquide middelen (8)		7.871.253		8.430.115
Totaal		23.478.005		23.191.864

	31 december 2016		31 december 2015	
	€	€	€	€
PASSIVA				
Reserves en fondsen (9)				
Reserves				
Continuïteitsreserve (10)	11.170.187		10.782.937	
Reserve financiering activa doelstelling (11)	10.772.907		10.482.495	
Bestemmingsreserve (12)	582.546		511.390	
		22.525.640		21.776.822
Fondsen (13)				
Bestemmingsfondsen	0		532.128	
		0		532.128
Voorzieningen (14)				
Voorziening jubileum	39.934		27.349	
Voorziening studiekosten	28.060		90.641	
		67.994		117.990
Kortlopende schulden (15)				
Belastingen en sociale lasten	145.154		138.864	
Crediteuren	153.601		178.628	
Overlopende passiva (16)	215.894		114.342	
Overige kortlopende schulden (17)	369.722		333.090	
		884.371		764.924
Totaal		23.478.005		23.191.864

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2016

	Realisatie 2016	Begroting 2016	Realisatie 2015
	€	€	€
BATEN			
Baten uit eigen fondsenwerving (18)	6.143.478	5.627.700	4.809.705
Baten uit acties door derden (19)	542.920	525.000	2.007.896
Subsidies (20)	942.212	833.292	1.352.978
Baten uit beleggingen (21)	26.790	38.284	53.016
Overige baten (22)	245.117	170.950	304.755
Som van de baten	7.900.517	7.195.226	8.528.350
LASTEN (23)			
Besteed aan doelstellingen			
Opvang, verzorging en herplaatsing Almere	3.315.615	3.725.547	4.665.311
Opvang, verzorging en herplaatsing Primadomus	1.830.804	1.755.876	1.686.336
Wetgeving en beleid	987.683	994.375	1.206.121
Projecten	63.234	119.716	119.939
	6.197.336	6.595.514	7.677.707
Besteed aan werving baten			
Kosten eigen fondsenwerving	1.087.477	1.139.986	1.088.603
Kosten acties derden	14.195	15.615	15.644
	1.101.672	1.155.601	1.104.247
Beheer en administratie			
Kosten beheer en administratie	384.819	400.789	401.534
	384.819	400.789	401.534
Som der lasten	7.683.827	8.151.904	9.183.488
Resultaat	216.690	-956.678	-655.138

Resultaatbestemming 2016

Door realisatie van gebouwen in Primadomus valt de gerelateerde bestemmingsreserve vrij en het bestemmingsfonds Nationale Postcode Loterij. Bestemmingsreserve wordt gevormd voor toekomstige investeringen voor de instandhouding van gebouwen en inventaris. Het positieve resultaat van € 216.690 en de mutatie op de reserve financiering activa doelstelling alsmede de gedeeltelijk vrijgevallen bestemmingsreserves worden verrekend met de continuïteitsreserve (zie pagina 54 toelichting reserves en fondsen).

Toevoeging / onttrekking aan:

– continuïteitsreserve	387.250
– reserve financiering activa doelstelling	290.412
– bestemmingsreserve Almere	105.156
– bestemmingsreserve Primadomus	-34.000
– bestemmingsfonds Nationale Postcode Loterij	-532.128
Saldo	216.690

KASSTROOMOVERZICHT 2016

	Realisatie 2016	Begroting 2016	Realisatie 2015
	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten			
Ontvangsten uit eigen fondsenwerving	5.411.491	5.627.700	5.075.024
Baten uit acties door derden (19)	542.920	525.000	2.007.896
Overige ontvangsten	304.981	178.000	256.873
Subsidies	1.172.120	1.104.000	1.129.687
Loonkostensubsidies (24)	4.700	4.000	4.686
Betalingen aan leveranciers en werknemers	-6.907.863	-7.125.000	-7.353.399
	<u>528.349</u>	<u>313.700</u>	<u>1.120.767</u>

Ontvangen rente (21)	36.222	56.000	77.078
Betaalde rente	0	0	0
Beleggingsresultaat (21)	6.232	9.000	10.235
	<u>570.803</u>	<u>378.700</u>	<u>1.208.080</u>

Kasstroom uit investeringsactiviteiten			
Investerings in immateriële vaste activa (1)	10.470	0	0
Investerings in bedrijfsmiddelen (3)	217.947	487.500	89.619
Investerings in doelstelling (4)	901.248	353.868	1.541.504
Desinvestering	0	0	0
	<u>1.129.665</u>	<u>841.368</u>	<u>1.631.123</u>

Kasstroom uit financieringsactiviteiten			
Aflossing langlopende leningen	0	0	0
Afgestoten beleggingen (5)	0	42.000	90.000
Koersresultaat (5)	0	0	-866
	<u>0</u>	<u>42.000</u>	<u>89.134</u>

Netto kasstroom	<u>-558.862</u>	<u>-420.668</u>	<u>-333.909</u>

Saldo liquide middelen primo	<u>8.430.115</u>	<u>8.430.115</u>	<u>8.764.024</u>
Saldo liquide middelen ultimo	<u><u>7.871.253</u></u>	<u><u>8.009.447</u></u>	<u><u>8.430.115</u></u>

TOELICHTING

ALGEMENE TOELICHTING

Activiteiten

De activiteiten van Stichting AAP betreffen het verbeteren van het welzijn van uitheemse, niet-gedomesticeerde dieren. Stichting AAP doet dit enerzijds door opvang, verzorging en herplaatsing van individuele dieren en anderzijds door preventieve beïnvloeding van algemeen publiek en beleidsmakers. Stichting AAP zet zich in Nederland en daarbuiten actief in om samenwerkingen aan te gaan om haar doel te bereiken. Voor de complete statutaire doelstelling zie hoofdstuk “de organisatie en personeel” in het jaarverslag.

Vestigingsadres

Stichting AAP, statutair gevestigd te Almere, is feitelijk gevestigd op Kempphaanpad 1, 1358 AC te Almere. Daarnaast heeft Stichting AAP nog een vestiging in Spanje, Primadomus genaamd, op Partida Rincón del Moro nr. 6 te Villena, Alicante.

Stelselwijzigingen

In 2016 hebben zich geen stelselwijzigingen voorgedaan.

Schattingswijzigingen

Gezien de technische en functionele staat van de gebouwen is per 1-1-2016 de geschatte levensduur van de gebouwen verlengd met 10 jaar. Het besluit daartoe is genomen nadat de jaarrekening 2015 was goedgekeurd. Daarom is de in de jaarrekening 2015 gepresenteerde begroting 2016 aangepast op het gebied van de afschrijvingskosten. Deze aangepaste begroting is opgenomen in deze jaarrekening 2016.

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest en ontvangen dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. De verkrijgings- of vervaardigingsprijs van de verworven activa doelstelling en bedrijfsmiddelen is opgenomen onder de investeringsactiviteiten. Afgestoten beleggingen en gerealiseerde koersresultaten zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt het bestuur van Stichting AAP zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningpost.

WAARDERINGSGRONDSLAGEN VAN ACTIVA EN PASSIVA

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld conform de “Richtlijn Fondsenwervende Instellingen” (Richtlijn 650), zoals gepubliceerd onder verantwoordelijkheid van de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans, de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar, met uitzondering van de toegepaste schattingswijzigingen zoals opgenomen in de desbetreffende paragrafen.

Bijzondere waardevermindering van vaste activa

Stichting AAP beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de

boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord. Een bijzonder waardeverminderingverlies wordt direct als last verwerkt in de staat van baten en lasten onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

De opbrengstwaarde wordt in eerste instantie ontleend aan een bindende verkoopovereenkomst; als die er niet is, wordt de opbrengstwaarde bepaald met behulp van de actieve markt waarbij normaliter de gangbare biedprijs geldt als marktprijs.

1. Immateriële vaste activa

Software wordt bij aanschaf gewaardeerd tegen de kostprijs (zijnde de verkrijgings- of vervaardigingsprijs). Na de eerste waardering wordt de kostprijs vermindert met cumulatieve afschrijvingen volgens de lineaire methode. Voor de aanschaffingen gedurende het boekjaar vindt afschrijving tijdsevenredig plaats.

2. Materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en terreinen worden gewaardeerd tegen aanschaffingsprijs, vermindert met de afschrijvingen volgens de lineaire methode. Voor de aanschaffingen gedurende het boekjaar vindt afschrijving tijdsevenredig plaats. De afschrijvingsperiode is gebaseerd op de verwachte levensduur van de activa. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Er is geen verplichting tot herstel na afloop van het gebruik van het actief. De kosten worden rechtstreeks in het resultaat verantwoord.

Gezien de technische en functionele staat van de gebouwen is met ingang van 2016 de geschatte levensduur van de gebouwen verlengd met 10 jaar. Omdat de gebouwen zijn gewaardeerd op basis van aanschaffingsprijs en niet op basis van actuele waarde zijn de cumulatieve afschrijvingen niet met terugwerkende kracht aangepast en is het dus niet noodzakelijk om een herwaarderingsreserve te vormen.

Overige vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen.

Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. Voor de vaststelling of voor een materieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt verwezen naar betreffende paragraaf.

3. Bedrijfsmiddelen

Tot en met 2015 is er met een geschatte levensduur van de gebouwen van 20 jaar gerekend, met ingang

van 2016 is deze verlengd naar 30 jaar. De geschatte levensduur van de inventaris bedrijfsmiddelen bedraagt 3 jaar, met uitzondering van de levensduur van de zonnepanelen die 10 jaar bedraagt.

4. Direct in gebruik voor de doelstelling

Tot en met 2015 is er voor de gebouwen zonder dierverblijven in gebruik voor de doelstelling gerekend met een levensduur van 20 jaar, met ingang van 2016 is deze verlengd naar 30 jaar. Voor gebouwen met dierverblijven in gebruik voor de doelstelling is gerekend met een levensduur van 10 jaar, met ingang van 2016 is deze verlengd naar 20 jaar.

De geschatte levensduur van de inventaris in gebruik voor de doelstelling bedraagt 3 jaar.

5. Financiële vaste activa

Effecten worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Onder de financiële vaste activa zijn effecten (obligaties en aandelen) verantwoord die Stichting AAP uit nalatenschappen heeft verkregen. De effecten worden gewaardeerd tegen marktwaarde. De gerealiseerde en ongerealiseerde koersverschillen worden in de staat van baten en lasten verantwoord onder het financieel resultaat.

6. Voorraden

De voorraden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere opbrengstwaarde onder toepassing van de FIFO-methode ('first in, first out'). De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs. Bij de bepaling van de opbrengstwaarde wordt rekening gehouden met de incurantheid van de voorraden.

7. Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

8. Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

9. Reserves en fondsen

Het eigen vermogen van Stichting AAP wordt verdeeld over diverse reserves en fondsen. Jaarlijks wordt het resultaat door het bestuur bestemd. Eerst wordt de continuïteitsreserve opgebouwd. Vervolgens wordt de bestemmingsreserve financiering activa doelstelling gevormd. Als laatste worden de bestemmingsreserves gevormd naar aanleiding van het Lange Termijn Plan. Dit plan wordt goedgekeurd door de Raad van Toezicht.

10. Continuïteitsreserve

Stichting AAP heeft een continuïteitsreserve gevormd voor de dekking van risico's op korte termijn en om zeker te stellen dat zij ook in de toekomst aan haar verplichtingen kan voldoen. De toegestane continuïteitsreserve conform de interne norm van Stichting AAP bedraagt 1,5 maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie exclusief afschrijvingen. Conform richtlijnen van Goede Doelen Nederland mag de maximaal toegestane continuïteitsreserve 1,5 maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie inclusief afschrijvingen zijn.

11. Reserve financiering activa doelstelling

Het bestuur van Stichting AAP heeft een reserve financiering activa doelstelling afgezonderd ter grootte van de boekwaarde van de gebouwen voor de doelstelling. Dit deel van het vermogen is niet vrij besteedbaar voor Stichting AAP.

12. Bestemmingsreserve

Het bestuur van Stichting AAP heeft een deel van de reserves afgezonderd voor toekomstige investeringen voor de instandhouding van gebouwen en inventaris in Almere en Primadomus.

13. Bestemmingsfondsen

Het bestuur van Stichting AAP heeft het restant van het in 2015 gedoteerde bedrag in 2016 geheel gebruikt voor de bouw van verblijven voor grote katachtigen in onze Spaanse vestiging Primadomus.

14. Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De overige voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

15. Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

16. Overlopende passiva

Overlopende passiva worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Overlopende passiva worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde. Deze worden uitgesplitst weergegeven in de toelichting op de balans per 31 december 2016.

17. Overige kortlopende schulden

Overige kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Overige kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde. De looptijd is korter dan 1 jaar. Deze worden uitgesplitst weergegeven in de toelichting op de balans per 31 december 2016.

Pensioenregeling

De belangrijkste kenmerken van de pensioenregeling van Stichting AAP zijn:

- een middelloonregeling waarbij de pensioengrondslag het pensioengevend jaarsalaris is (inclusief vakantiegeld) verminderd met de franchise.
- de pensioenaanspraken worden niet geïndexeerd;
- de opbouw 1,875% (2015: 1,875%) per dienstjaar voor het ouderdomspensioen (middelloon);
- eigen bijdrage voor de werknemer is: 3,25% (2015: 3,25%) van de pensioengrondslag;
- contractduur van 3 jaar waarbij de uitvoeringsovereenkomst eindigt op 31 december 2017.
- de pensioenleeftijd is 67 jaar (met ingang van 2014 is de pensioenleeftijd verhoogd van 65 naar 67 jaar).

De pensioenregeling is ondergebracht bij een verzekeraar (ASR). Het betreft een verzekerde regeling waarbij de verzekeraar het risico loopt. Een dekkingsgraad is derhalve niet van toepassing. ASR is door Standard & Poor beoordeeld met de rating A, die overeenkomt met "aanvaardbare kwaliteit". Voordelen en nadelen van individuele waardeoverdracht naar aanleiding van verschil tussen marktrente en contractuele rente worden verrekend met Stichting AAP. Bij een inkomende individuele waardeoverdracht worden de aanspraken door de oude uitvoerder omgerekend naar een overdrachtswaarde op basis van de wettelijk rente. Deze overdrachtswaarde wordt in het contract aangewend voor de aankoop van nieuwe aanspraken op basis van het contractuele tarief. Indien de wettelijke rente hoger is dan de rente die gehanteerd wordt in het contract, dan zal de nieuwe werkgever het verschil moeten bijleggen. Bij een uitgaande overdracht geldt precies

hetzelfde, maar dan omgekeerd. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terug storting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

GRONDSLAGEN BEPALING VAN OVERSCHOTTEN EN TEKORTEN

Algemeen

Het overschot of tekort wordt bepaald als het verschil tussen de baten en de kosten van fondsenwerving en de uitvoeringskosten van de eigen organisatie en het aandeel in acties derden, subsidies overheden, het saldo van de rentebaten en -lasten en overige baten. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop deze betrekking hebben. Bij deze toerekening wordt een bestendige gedragslijn gevolgd.

In de balans wordt rekening gehouden met de, aan een periode toe te rekenen bedragen die in een andere periode zijn of worden ontvangen dan wel betaald. Verliezen worden verantwoord als deze voorzienbaar zijn; baten worden verantwoord als deze gerealiseerd zijn.

Baten

18. Baten uit eigen fondsenwerving

Onder de baten uit eigen fondsenwerving wordt verstaan ontvangen donatie- en adoptiegelden alsmede opbrengsten uit acties, bijdragen bedrijfssponsoring en sponsorgelden, de opbrengst van collecten, nalatenschappen, legaten, lijfrentes, Air Miles en al het andere dat door vrijgevigheid wordt ontvangen.

Nalatenschappen, legaten en toegezegde schenkingen worden verantwoord in het jaar waarin de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld, onder aftrek van eventueel verschuldigde schenkings- en successierechten. De ontvangen toezeggingen met betrekking tot nalatenschappen en legaten met een geschatte waarde van minder dan € 10.000 worden op 100% gewaardeerd. Toezeggingen boven de € 10.000 worden gewaardeerd op 85%.

De overige posten worden opgenomen op het moment dat er een betrouwbare schatting van de opbrengst kan worden gemaakt. Vanwege de geringe omvang van de opbrengstwaarde van de verkoop van voorraden, wordt deze in de staat van baten en lasten verantwoord onder de baten uit eigen fondsenwerving. De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs.

19. Baten uit acties door derden

Onder aandeel uit acties van derden worden bijdragen verantwoord die zijn verkregen uit door derden gehouden acties. Dit betreffen uitsluitend acties waarvoor Stichting AAP geen risico draagt.

20. Subsidies

Onder subsidies overheden worden vergoedingen verantwoord voor in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap afgesloten contracten met betrekking tot de opvang en verzorging van proefdieren. Zie voor verdere informatie toelichting op de balans punt 16 overlopende passiva. Verder worden hieronder (eenmalige) gemeentelijke subsidies verantwoord alsmede Europese subsidies.

21. Baten uit beleggingen

Baten uit beleggingen bestaan uit dividend, rente en (on)gerealiseerde koersresultaten.

22. Overige baten

Onder overige baten worden onder andere verantwoord baten ontvangen voor de opname en verzorging van inbeslaggenomen dieren, ontvangen huurbedragen van vrijwilligers/stagiaires/medewerkers voor woonruimte en baten voor het verzorgen van opleidingen voor derden. Verkregen goederen en diensten in natura van materiële omvang worden verantwoord tegen de waarde volgens het economisch verkeer.

23. Lasten

De lasten bestaan uit kosten besteed aan de doelstellingen, kosten besteed aan werving baten en kosten besteed aan beheer en administratie. De kosten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Bij deze toerekening wordt een bestendige gedragslijn gevolgd. Directe kosten worden meteen juist toegewezen waar ze betrekking op hebben. Indirecte kosten worden verdeeld op basis van een kostenverdeelsleutel. Deze kostenverdeelsleutel is gebaseerd op de verhouding van de bestede uren van de medewerkers van Stichting AAP over de doelstellingen, werving baten en beheer en administratie. Het aan de medewerkers betaalde jaarsalaris is hierbij als wegingsfactor meegenomen en wordt jaarlijks geactualiseerd.

Van de indirecte kosten wordt 79,4% (in 2015: 79,0%) toegewezen aan de doelstelling.
De onderverdeling daarvan is als volgt:

– Opvang, verzorging en herplaatsing Almere	52,1%	}	79,4%
– Opvang, verzorging en herplaatsing Primadomus	14,7%		
– Wetgeving en beleid (vh preventie)	11,3%		
– Projecten	1,3%		

Van de indirecte kosten wordt 12,8% (in 2015: 13,3%) toegewezen aan werving baten.
De onderverdeling daarvan is als volgt:

– kosten eigen fondsenwerving	12,5%	}	12,8%
– kosten acties door derden	0,3%		

De kosten beheer en administratie 7,8% (in 2015: 7,7%) worden berekend door toerekening van de kosten directie, financiën, technische dienst, automatisering, P&O en facilitaire diensten.

– beheer en administratie	7,8%	7,8%
---------------------------	------	------

Personeelsbeloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Afschrijvingen

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief.

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva.

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2016

ACTIVA

VASTE ACTIVA

1. IMMATERIËLE VASTE ACTIVA

	Software	Totaal
	€	€
1. Bedrijfsmiddelen		
Aanschafwaarde per 31 december 2015	0	0
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december 2015	0	0
Boekwaarde per 31 december 2015	0	0
Administratieve correctie per 1 januari 2016:		
Bij: correctie aanschafwaarde van materiële naar immateriële vaste activa	10.455	10.455
Correctie cumulatieve afschrijving	0	0
Af: correctie van bedrijfsmiddelen naar doelstelling	0	0
Correctie cumulatieve afschrijving	0	0
Aanschafwaarde per 1 januari 2016	10.455	10.455
Cumulatieve afschrijvingen per 1 januari 2016	0	0
Boekwaarde per 1 januari 2016	10.455	10.455
Bij: investeringen 2016	10.470	10.470
	20.925	20.925
Af: desinvestering	0	0
Correctie cumulatieve afschrijving van desinvestering	0	0
Afschrijvingen	6.103	6.103
Boekwaarde per 31 december 2016	14.822	14.822
Aanschafwaarde per 31 december 2016	20.925	20.925
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december 2016	6.103	6.103
Boekwaarde per 31 december 2016	14.822	14.822

In de post immateriële vaste activa per ultimo 2016 is een bedrag inbegrepen met een boekwaarde ad € 6.970 (in 2015 € 0) met betrekking tot Primadomus.

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2016

2. MATERIËLE VASTE ACTIVA

	Gebouwen en terreinen	Inventaris bedrijfs- middelen	Gebouwen in ontwikkeling	Totaal
	€	€	€	€
3. Bedrijfsmiddelen				
Aanschafwaarde per 31 december 2015	3.005.830	631.039	17.788	3.654.657
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december 2015	1.216.103	371.061	0	1.587.164
Boekwaarde per 31 december 2015	1.789.727	259.978	17.788	2.067.493
Administratieve correctie per 1 januari 2016:				
Bij: correctie aanschafwaarde van doelstelling naar bedrijfsmiddelen	0	0	0	0
Correctie cumulatieve afschrijving	0	0	0	0
Af: correctie van materiële naar immateriële vaste activa	0	-10.455	0	-10.455
Correctie cumulatieve afschrijving	0	0	0	0
Aanschafwaarde per 1 januari 2016	3.005.830	620.584	17.788	3.644.202
Cumulatieve afschrijvingen per 1 januari 2016	1.216.103	371.061	0	1.587.164
Boekwaarde per 1 januari 2016	1.789.727	249.523	17.788	2.057.038
Van gebouwen in ontwikkeling naar gebouwen	15.298		-15.298	0
Bij: investeringen 2016	102.327	115.620		217.947
	1.907.352	365.143	2.490	2.274.985
Af: desinvestering	0	0	2.490	2.490
Correctie cumulatieve afschrijving van desinvestering	0	0	0	0
Afschrijvingen	61.323	89.779	0	151.102
Boekwaarde per 31 december 2016	1.846.029	275.364	0	2.121.393
Aanschafwaarde per 31 december 2016	3.123.455	736.204	0	3.859.659
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december 2016	1.277.426	460.840	0	1.738.266
Boekwaarde per 31 december 2016	1.846.029	275.364	0	2.121.393

In de post totaal bedrijfsmiddelen is per ultimo 2016 een bedrag inbegrepen met een boekwaarde ad € 961.923 (in 2015 € 957.770) met betrekking tot Primadomus.

	Gebouwen en terreinen	Inventaris doelstelling	Gebouwen in ontwikkeling	Totaal
	€	€	€	€
4. Direct in gebruik voor de doelstelling				
Aanschafwaarde per 31 december 2015	20.209.279	426.080	751.033	21.386.392
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december 2015	10.477.817	377.946	0	10.855.763
Boekwaarde per 1 januari 2016	9.731.462	48.134	751.033	10.530.629
Administratieve correctie per 1 januari 2016:				
Af: correctie aanschafwaarde van doelstelling naar bedrijfsmiddelen	0	0	0	0
Correctie cumulatieve afschrijving	0	0	0	0
Bij: correctie van bedrijfsmiddelen naar doelstelling	0	0	0	0
Correctie cumulatieve afschrijving	0	0	0	0
Aanschafwaarde per 1 januari 2016	20.209.279	426.080	751.033	21.386.392
Cumulatieve afschrijvingen per 1 januari 2016	10.477.817	377.946	0	10.855.763
Boekwaarde per 1 januari 2016	9.731.462	48.134	751.033	10.530.629
Van gebouwen in ontwikkeling naar gebouwen	714.170		-714.170	0
Bij: investeringen 2016	793.109	67.737	40.402	901.248
	11.238.741	115.871	77.265	11.431.877
Af: desinvestering	0	0	0	0
Correctie cumulatieve afschrijving van desinvestering	0	0	0	0
Afschrijvingen	543.099	35.460	0	578.559
Boekwaarde per 31 december 2016	10.695.642	80.411	77.265	10.853.318
Aanschafwaarde per 31 december 2016	21.716.558	493.817	77.265	22.287.640
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december 2016	11.020.916	413.406	0	11.434.322
Boekwaarde per 31 december 2016	10.695.642	80.411	77.265	10.853.318

In de post totaal doelstelling is per ultimo 2016 een bedrag inbegrepen met een boekwaarde ad € 4.852.618 (in 2015 € 4.223.929) met betrekking tot activa direct in gebruik voor de doelstelling Primadomus. Onder gebouwen in ontwikkeling is opgenomen € 77.264 voor Almere en € 0 voor Primadomus.

5. FINANCIËLE VASTE ACTIVA

	2016	2015
	€	€
Effecten		
Boekwaarde per 1 januari	195.995	287.173
Aankopen	0	0
Verkopen	0	90.000
Gerealiseerde resultaat	0	-866
Ongerealiseerde resultaat	175	-312
Boekwaarde effecten per 31 december	<u>196.170</u>	<u>195.995</u>

De effecten, zijnde obligaties, worden aangehouden ter belegging, conform het beleggingsbeleid van Stichting AAP (zie pagina 36 jaarverslag). De effecten staan ter vrije beschikking van Stichting AAP.

6. VOORRADEN

De voorraden bestaan uit AAP gerelateerde artikelen als: sleutelhangers, pluche apen, bedels, boeken en T-shirts. Deze artikelen worden hoofdzakelijk verkocht tijdens de jaarlijkse donateurdagen of gebruikt als relatiegeschenk.

7. VORDERINGEN

	31 dec. 2016	31 dec. 2015
	€	€
Egalisatiereserve OCW	821.304	1.049.834
Te ontvangen baten uit fondsenwerving	1.455.137	748.051
Overlopende activa	92.313	108.287
Rente	17.375	33.417
Pensioenpremie	11.152	1.465
Overige vorderingen	6.990	6.006
	<u>2.404.271</u>	<u>1.947.060</u>

De egalisatiereserve OCW (2016) bestaat uit een te vorderen bedrag met betrekking tot een afgesloten contract over de opvang en verzorging van proefdieren. Op basis van een convenant, d.d. 3 juni 2003, afgesloten met het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen namens de Staat der Nederlanden, wordt gedurende 30 jaar een vast jaarlijks bedrag aan subsidie ontvangen voor de opvang van chimpansees welke proefdier zijn geweest. De ontvangen subsidie minus de bestedingen ten behoeve van de opvang van de chimpansees wordt in de egalisatiereserve OCW verantwoord uit hoofde van vorderingen in verband met de verzorging van deze dieren in toekomstige jaren. Jaarlijks worden de werkelijke uitgaven getoetst aan de toegezegde subsidie, gerealiseerde voordelen of nadelen worden verantwoord via de egalisatiereserve OCW.

De post te ontvangen baten uit fondsenwerving bestaat uit te ontvangen legaten en nalatenschappen voor een bedrag van € 1.432.682 (was € 644.516 in 2015). Hiervan is onbekend of de looptijd korter of langer dan 1 jaar is.

Onder de post overlopende activa zijn de volgende posten opgenomen:

– vooruitbetaalde kosten	21.481
– debiteuren	19.669
– te ontvangen bedragen	47.398
– depot NL post	3.765
	<hr/>
	€ 92.313

De looptijd van de overlopende activa, rente en overige vorderingen zijn korter dan 1 jaar.

8. LIQUIDE MIDDELEN

De liquide middelen zijn weggezet op direct opvraagbare spaarrekeningen bij diverse bankinstellingen.

Onder de liquide middelen is een bankgarantie Spanje van € 50.000 verantwoord. Stichting AAP heeft niet de vrije beschikking over dit bedrag.

PASSIVA

9. RESERVES EN FONDSEN

Reserves	2016	2015
	€	€
10. Continuïteitsreserve		
Saldo per 1 januari	10.782.937	10.070.488
Mutatie boekjaar	387.250	712.449
Boekwaarde per 31 december	<u>11.170.187</u>	<u>10.782.937</u>

Conform de richtlijnen van Goede Doelen Nederland mag de maximaal toegestane continuïteitsreserve 1,5 maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie inclusief afschrijvingen zijn. Volgens deze berekening bedraagt dit kengetal 1,45.

	2016	2015
	€	€
11. Reserve financiering activa doelstelling		
Saldo per 1 januari	10.482.495	10.823.600
Mutatie boekjaar	290.412	-341.105
Boekwaarde per 31 december	<u>10.772.907</u>	<u>10.482.495</u>

De reserve financiering activa doelstelling is een reserve ter grootte van de boekwaarde van de gebouwen voor de doelstelling per ultimo 2016 en is voor het eerst gevormd in 2009. Deze reserve is niet vrij besteedbaar voor Stichting AAP, omdat dit vermogen is vastgelegd in gebouwen voor de doelstelling.

	<u>Almere</u>	<u>Primadomus</u>	<u>Totaal</u>
	€	€	€
12. Bestemmingsreserve			
Saldo per 1 januari 2016	141.390	370.000	511.390
Mutatie boekjaar	105.156	-34.000	71.156
Saldo per 31 december 2016	<u>246.546</u>	<u>336.000</u>	<u>582.546</u>

Almere

Het bestuur heeft een bestemmingsreserve gevormd ten behoeve van toekomstige aanpassingen aan de gebouwen en aanschaf van inventaris in Almere.

Primadomus

Ten behoeve van de verdere ontwikkeling van de opvang, verzorging en herplaatsing van groepen dieren in de vestiging Primadomus heeft het bestuur een reserve gevormd voor toekomstige aanpassingen in gebouwen alsmede aanschaf van inventaris.

	<u>Nationale Postcode Loterij</u>
	€
13. Bestemmingsfondsen	
Saldo per 1 januari 2016	532.128
Toevoeging	0
Ottrekking	-532.128
Saldo per 31 december 2016	<u>0</u>

Bestemmingsfondsen

Het in 2015 gevormde bestemmingsfonds komt voort uit een bijdrage van de Nationale Postcode Loterij en is in 2016 geheel besteed aan de afronding van de verblijven van de grote katachtigen in Primadomus.

	<u>Voorziening Jubileum</u>	<u>Voorziening Studiekosten</u>	<u>Totaal</u>
	€	€	€
14. Voorzieningen			
Saldo per 1 januari 2016	27.349	90.641	117.990
Dotatie	18.135	0	18.135
	<u>45.484</u>	<u>90.641</u>	<u>136.125</u>
Onttrekking	-5.550	-44.204	-49.754
Vrijval	0	-18.377	-18.377
Saldo per 31 december 2016	<u><u>39.934</u></u>	<u><u>28.060</u></u>	<u><u>67.994</u></u>

Voorziening Jubileum

Met ingang van boekjaar 2015 is een voorziening jubileumuitkering gevormd om uitkeringen aan medewerkers van Stichting AAP zeker te stellen. Deze jubileumuitkeringen behelzen een uitkering van een (deel van het) bruto maandsalaris gerelateerd aan het aantal verblijfsjaren bij AAP. Er wordt een half bruto maandsalaris uitgekeerd bij 10 en 15 dienstjaren, 1 bruto maandsalaris bij 25 jaar in dienst en 2 bruto maandsalarissen bij 40 jaar in dienst. De opbouw van deze jubileumvoorziening vangt pas aan op het moment dat een medewerker minimaal 5 jaar in dienst is.

Van deze voorziening jubileumuitkering is een bedrag van € 33.679 als langlopend (langer dan een jaar) aan te merken.

Voorziening Studiekosten

Met ingang van boekjaar 2015 is een voorziening studiekosten opgebouwd ten behoeve van de mogelijkheid, onder voorwaarden, die medewerkers hebben om jaarlijks 3% van hun basisjaarsalaris te besteden aan hun persoonlijke ontwikkeling tot een maximum van 9% (3 maal 3% per jaar). Werknemers mogen het opleidingsbudget niet alleen opsparen maar ook vooruit opnemen (onder voorwaarden).

Met ingang van 1-1-2017 gelden er andere regels met betrekking tot het vergoeden van studiekosten. Met als gevolg dat het niet meer mogelijk is om opleidingsbudgetten van voorgaande jaren op te sparen. De voorziening per 31-12-2016 bevat de in 2016 goedgekeurde studies die in 2017 gevolgd gaan worden. De voorziening studiekosten is kortlopend.

15. KORTLOPENDE SCHULDEN

De kortlopende schulden hebben een resterende looptijd van korter dan een jaar. De reële waarde van de kortlopende schulden benadert de boekwaarde vanwege het kortlopende karakter ervan.

16. OVERLOPENDE PASSIVA

	<u>31 dec. 2016</u>	<u>31 dec. 2015</u>
	€	€
Vooruit ontvangen bedragen	209.150	105.992
Borg huizen en Blauwe Kantoor	6.744	8.350
	<u>215.894</u>	<u>114.342</u>

De vooruit ontvangen bedragen hebben voornamelijk betrekking op afgesloten contracten met betrekking tot de toekomstige opvang, verzorging en herplaatsing van proefdieren.

17. OVERIGE KORTLOPENDE SCHULDEN

	<u>31 dec. 2016</u>	<u>31 dec. 2015</u>
	€	€
Vakantiegeld en vakantiedagen	300.454	275.813
Nog te betalen kosten	49.893	44.026
Pensioenpremie	0	0
Overige	19.375	13.251
	<u>369.722</u>	<u>333.090</u>

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Rechten

Nationale Postcode Loterij

De Nationale Postcode Loterij heeft in 2015 Stichting AAP te kennen gegeven de organisatie te steunen met een bedrag van € 500.000 per jaar tot en met 2020.

Nalatenschappen

Stichting AAP is één van de vijf erfgenamen van een nalatenschap welke bestaat uit effecten. Hierop rust een verplichting jegens een begunstigde van jaarlijks € 40.000 geïndexeerd tot aan overlijden begunstigde. De contante waarde van de verplichting wordt voortsnog even hoog ingeschat als de waarde van de beleggingsportefeuille. De waarde van betreffende portefeuille bedroeg ultimo 2016 € 769.446 (in 2015 € 762.071).

Pacht

In 2012 is met Staatsbosbeheer een pachtovereenkomst gesloten voor € 36.300 per jaar voor een periode van 30 jaar. Na een periode van 10 jaar kan de canon worden aangepast.

Opvang proefdieren

Stichting AAP heeft in opdracht van de Staat der Nederlanden de huisvesting en verzorging op zich genomen van 28 chimpansees welke proefdier zijn geweest in het Biomedical Primate Research Centre te Rijswijk. Het aantal te verzorgen dieren per ultimo 2016 is 26. In het Convenant zijn de overdracht, huisvesting, verzorging en behandeling van de chimpansees van het BPRC vastgelegd. Het Convenant is op 3 juni 2003 namens de Staat der Nederlanden ondertekend door de Minister van Onderwijs, Cultuur & Wetenschappen (OCW) mede namens de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). De verwachting is dat de verzorging van deze chimpansees tot circa 2036 duurt. Stichting AAP verkrijgt van het ministerie van OCW hiervoor gedurende 30 jaar een vergoeding. Het complex is in 2006 in gebruik genomen.

Toegezegde giften

- Zabawas € 20.000 voor het project 'de 5 van Maersk'
- Rabobank € 2.500 voor het project 'terreinverlichting ten behoeve van bezoekers'
- ANWB toezegging voor het vervangen van 27 informatieborden op het terrein van Stichting AAP (in natura)

Meerjarige financiële verplichtingen

Ultimo boekjaar zijn de contractuele verplichtingen als volgt te specificeren:

Te betalen:	
Binnen één jaar	483.949
Tussen één en vijf jaar	434.270
Meer dan vijf jaar	0
Totaal	<u><u>€ 918.219</u></u>

De vier contracten die de grootste financiële impact hebben zijn: energiecontract, schoonmaakcontract, contract met betrekking tot afvoer afval en een samenwerkingsovereenkomst op Europees niveau.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

BATEN

	Realisatie 2016	Begroot 2016	Realisatie 2015
	€	€	€
18. Baten uit eigen fondsenwerving			
Legaten/nalatenschappen	2.576.148	1.736.000	1.261.198
Donaties	2.058.311	2.181.500	2.143.015
Adopties particulier	394.833	491.800	437.229
Opbrengst Air Miles	331.779	310.000	348.444
Lijfrentescheking	275.500	251.600	235.817
Mailingen/acties	261.145	344.300	166.117
Geoordeelde donaties	61.431	109.000	52.328
Primadomus	61.168	40.000	32.677
Opbrengst cartridges	53.880	75.000	53.450
Opbrengst mobieltjes	43.771	50.000	47.847
Sponsoring in natura	25.000	25.000	29.954
Incidentele sponsoring	512	0	551
Bedrijfssponsoring	0	13.500	1.078
Bedrijfsadopties	0	0	0
	6.143.478	5.627.700	4.809.705
19. Baten uit acties door derden			
Nationale Postcode Loterij	500.000	500.000	1.981.250
Aandeel acties derden	41.737	25.000	15.946
Overige fondsen	1.183	0	10.700
	542.920	525.000	2.007.896
20. Subsidies			
Ministerie van OCW, dekking exploitatiekosten	803.471	771.092	1.270.623
Europese subsidie	112.804	62.200	72.355
Gemeentelijke subsidie	25.937	0	10.000
	942.212	833.292	1.352.978
21. Baten uit beleggingen			
Rentebaten	20.383	32.359	43.959
Gerealiseerde winst	0	0	0
Gerealiseerd verlies	0	0	-866
Ongerealiseerde winst	175	0	0
Ongerealiseerd verlies	0	0	-312
Ontvangen dividend/rente obligaties	6.232	5.925	10.235
Kosten effecten	0	0	0
Netto beleggingsresultaat	26.790	38.284	53.016

	Realisatie 2016	Begroot 2016	Realisatie 2015
	€	€	€
22. Overige baten			
Declaraties verzorgingskosten	105.182	94.200	143.533
Verhuur Blauwe Kantoor	29.344	26.000	25.983
Resultaat verkoop artikelen	26.187	20.000	20.230
Educatie/lidmaatschappen	24.998	0	17.873
Verhuur Viscontistraat/beheerderswoning	200	0	2.000
Bijzondere baten	0	0	0
Overige baten	59.206	30.750	95.136
	245.117	170.950	304.755
Som van de baten	7.900.517	7.195.226	8.528.350

In overige baten is onder andere opgenomen een bedrag van € 38.803 (in 2015 € 80.501) aan verkregen bedrijfskortingen.

23. LASTEN

	Realisatie 2016	Begroot 2016	Realisatie 2015
	€	€	€
24. Personeelskosten			
Salarissen	3.211.622	3.225.732	3.164.569
Sociale lasten	612.297	715.928	642.715
Pensioenlasten	275.752	292.383	282.209
Overige personeelskosten	436.508	564.337	595.966
	4.536.179	4.798.380	4.685.459
Loonkostensubsidies	-4.700	-4.000	-4.686
	4.531.479	4.794.380	4.680.773
Personeelsleden in aantallen			
Regulier betaalde medewerkers werkzaam in Nederland	93	92	95
Regulier betaalde medewerkers werkzaam buiten Nederland	21	25	21
I/d-regeling	1	1	1
	115	118	117
Personeelsleden in fulltime equivalenten			
Regulier betaalde medewerkers werkzaam in Nederland	70	69	72
Regulier betaalde medewerkers werkzaam buiten Nederland	16	22	16
I/d-regeling	1	1	1
	87	92	89

Daarnaast functioneerden in 2016 totaal 200 vrijwilligers (2015: 213). Dat is ongeveer 42 fulltime equivalenten (2015: 41 fte).

BEZOLDIGING DIRECTEUR/BESTUURDER

De Raad van Toezicht heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van de andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het beleid wordt periodiek geactualiseerd. De laatste evaluatie was in 2013. Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt Stichting AAP de Regeling Beloning directeuren van goede doelen ten behoeve van besturen en raden van toezicht (zie www.goededoelennederland.nl). De regeling geeft aan de hand van zwaartecriteria een maximumnorm voor het jaarinkomen. De weging van de situatie bij Stichting AAP leidde tot een BSD-score van 465 punten met een maximaal jaarinkomen van € 129.539 (1 fte voor 12 maanden). De beloning van de directeur/bestuurder van € 76.390 (0,95 fte voor 12 maanden) blijft binnen het geldende maxima van € 123.062 (0,95 fte voor 12 maanden).

Toelichting

Stichting AAP heeft het pensioen van de heer Van Genneep in 2015 ondergebracht onder dezelfde pensioenregeling als die voor alle medewerkers van Stichting AAP. Deze wijziging van pensioenregeling gecombineerd met late moment van instroom in deze regeling leidde in 2015 tot een pensioenpremie die hoger is dan in voorgaande jaren. Deze hogere pensioenpremie zal ook in 2016 en de volgende jaren blijven.

Bezoldiging bestuur

Naam	David van Genneep
Functie	Directeur / bestuurder
Dienstverband	
Aard (looptijd)	onbepaald
Uren	38,00
Parttime percentage	95,00
Periode	1 januari - 31 december
Bezoldiging (€)	
Jaarinkomen	
Bruto loon/salaris	69.445
Vakantiegeld	5.556
Eindejaarsuitkering	1.389
Jubileumuitkering	0
Variabel jaarinkomen	0
	<hr/>
	76.390
SV lasten (werkgeversdeel)	9.244
Belastbare vergoedingen/bijtellings	0
Pensioenlasten (werkgeversdeel)	14.101
Overige beloningen op termijn	0
Uitkeringen beëindiging dienstverband	0
	<hr/>
Totaal 2016	99.735
	<hr/> <hr/>
Totaal 2015	96.502

SPECIFICATIE EN VERDELING KOSTEN NAAR BESTEMMING 2016

DOELSTELLING

LASTEN

	Opvang, verzorging en herplaatsing		Wetgeving en beleid	Projecten
	Almere	Primadomus		
	€	€	€	€
Publiciteit en communicatie	16.140	11.194	428.891	0
Personeelskosten	2.056.311	1.163.351	446.750	50.555
Opvang en rehabilitatie	358.926	114.144	0	0
Huisvestingskosten	265.856	170.393	57.759	6.536
Kantoor- en algemene kosten	186.524	108.217	40.524	4.586
Kosten Raad van Toezicht				
Afschrijving en rente	431.858	263.504	13.759	1.557
Totaal	3.315.615	1.830.804	987.683	63.234

Toelichting op kostenverdeling

De kosten van de werkorganisatie worden toegerekend op basis van een verdeelsleutel die is gebaseerd op de tijdsbesteding van contractueel gebonden medewerkers. AAP kiest ervoor deze verdeelsleutel, daar waar kosten niet direct kunnen worden toegewezen, consistent toe te passen op de toerekening van alle kosten.

In 2015 is de toerekening van de kosten verder aangescherpt. Twee elementen uit deze kostenverdeelsleutel verdienen nadere toelichting. Binnen de bestede uren van de afdeling Finance heeft een verschuiving plaatsgevonden naar meer uren "beheer en administratie". Dit heeft dus een direct effect op het kostenpercentage voor "beheer en administratie" en dus ook direct invloed op het kengetal dat van 3,8% naar 4,4% stijgt. De tweede aanscherping is de steeds verdergaande integratie tussen onze vestigingen in Almere en Primadomus en de hiermee samenhangende verdeling van de kosten tussen beide vestigingen. Door een hoger activiteitsniveau in Primadomus zien we een verschuiving van het percentage van Opvang, verzorging en herplaatsing van Almere naar Primadomus. Echter het gezamenlijke percentage is vrijwel gelijk aan dat van voorgaand jaar.

WERVING BATEN

Eigen fondsen- werving	Acties derden	Beheer en administratie	Realisatie 2016	Begroot 2016	Realisatie 2015
€	€	€	€	€	€
467.705	0	0	923.930	963.160	1.108.979
495.504	11.348	307.660	4.531.479	4.794.380	4.680.773
0	0	0	473.070	570.720	490.777
64.063	1.467	39.777	605.851	544.060	599.853
44.946	1.029	24.519	410.346	526.026	412.683
		3.388	3.388	3.000	3.388
15.260	350	9.475	735.762	750.557	1.887.035
1.087.477	14.195	384.819	7.683.827	8.151.904	9.183.489

KENGETALLEN

	Realisatie 2016	Begroot 2016	Realisatie 2015
A. Besteed aan doelstelling in procenten van de baten	78,4%	91,7%	90,0%
B. Kosten eigen fondsenwerving in procenten van de baten uit eigen fondsenwerving	17,7%	20,3%	22,6%
C. Kosten beheer en administratie in procenten van de som der lasten	5,0%	4,9%	4,4%
D. Besteed aan doelstelling in procenten van de som der lasten	80,7%	80,9%	83,6%

A. Het kengetal besteed aan de doelstelling in procenten van de baten is lager dan begroot, omdat de bestedingen lager zijn dan begroot en de baten hoger dan begroot (door hogere baten uit nalatenschappen dan begroot). Als de incidenteel hogere baten uit nalatenschappen worden gecorrigeerd dan zou dit kengetal 87,8% bedragen.

B. Het kengetal kosten eigen fondsenwerving in procenten van de baten uit fondsenwerving is lager dan begroot door hogere baten eigen fondsenwerving in combinatie met lagere gerealiseerde kosten dan begroot. De baten eigen fondsenwerving zijn hoger door hogere baten uit nalatenschappen. De werkelijke kosten zijn lager doordat in 2016 niet alle fondswervende budgetten zijn verbruikt. In de begroting 2016 is rekening gehouden dat er geen fondsenwervende activiteiten plaatsvinden in Primadomus, terwijl in 2015 wel fondsenwervende kosten gemaakt zijn in Primadomus.

C. De beheer- en administratiekosten worden uitgedrukt als percentage van de totale kosten. De kosten van beheer en administratie zijn in vergelijking met 2015 vrijwel gelijk gebleven. Terwijl de totale kosten (o.a. door aanpassingen van de afschrijvingen) in 2016 lager zijn dan in 2015. Daarom stijgt dit kengetal ten opzichte van 2015.

D. Het totaal van de bestedingen aan de doelstelling wordt uitgedrukt als percentage van de som der lasten. In 2016 zijn zowel de bestedingen aan de doelstelling als de totale som der lasten lager dan in 2015, vanwege de verlenging van de afschrijvingstermijn met 10 jaar.

RESULTAAT SPAAR- EN BELEGGINGSVORMEN

	2016	2015	2014	2013	2012
	€	€	€	€	€
Beleggingen					
Dividend	6.232	10.235	13.458	25.136	29.963
Gerealiseerd koersresultaat	0	-866	-1.758	-4.757	2.131
Ongerealiseerd koersresultaat	175	-312	16.503	-12.238	15.295
Bruto beleggingsresultaat	6.407	9.057	28.203	8.141	47.389
Kosten beleggingen	4.684	3.731	3.064	2.016	1.481
Netto beleggingsresultaat	1.723	5.326	25.139	6.125	45.908
Rendement beleggingen					
Gemiddeld rendement per jaar	0,88%	2,20%	7,68%	1,23%	6,87%
Netto resultaat liquide middelen					
spaarrekeningen en deposito's	20.383	43.959	85.456	107.467	154.918
Gemiddelde rendement beleggingen 2012-2016 in %		3,77%			
Gemiddelde rendement beleggingen 2012-2016 in €		16.844			
Gemiddeld netto resultaat liquide middelen 2012-2016 in €		82.437			

VERSCHILLENANALYSE

Toelichting op de balanspositie 2016 versus 2015

De balanspositie is gestegen ten opzichte van vorig jaar. Aan de activazijde wordt een nieuwe post gevormd: immateriële vaste activa waaronder aangeschafte software wordt verantwoord. Verder een lichte stijging bij de materiële vaste activa doordat in 2016 de gebouwen voor de grote katachtigen in Primadomus gereed zijn en de afschrijvingstermijn van de gebouwen met 10 jaar is verlengd. De liquide middelen zijn afgenomen met name door investeringen in de gebouwen voor de doelstelling in Primadomus. De vorderingen zijn gestegen ten opzichte van 2015 met name door toename van de post nog te ontvangen nalatenschappen en legaten. Aan de passivazijde stijgen de reserves door het positieve resultaat van 2016 gecombineerd met het vrijvallen van het bestemmingsfonds. De kortlopende schulden zijn met name gestegen door hogere vooruitontvangen bedragen.

De balanspositie 2016 geeft aan dat Stichting AAP over een gezonde reserve beschikt die binnen de norm van Goede Doelen Nederland valt. Ondanks dat de liquide middelen zijn gedaald is er sprake van een voldoende financiële basis voor komende jaren.

Toelichting op realisatie 2016 ten opzichte van de begroting 2016

In deze jaarrekening is een aangepaste begroting gepresenteerd, die afwijkt van die in de jaarrekening 2015, vanwege de verlenging van de afschrijvingstermijn van de gebouwen met 10 jaar. Het resultaat 2016 is beter dan begroot. Dit komt enerzijds door hogere baten (totaal € 705.291) dan begroot en anderzijds door lagere lasten (totaal € 468.077) dan begroot. De baten zijn voornamelijk hoger door hogere baten uit nalatenschappen gecombineerd met een aantal batenposten die lager zijn uitgevallen dan begroot. De lasten zijn totaal lager dan begroot en onderschrijden op alle categorieën behalve op de huisvestingskosten.

Toelichting op realisatie 2016 ten opzichte realisatie 2015

In 2016 zijn de baten in totaliteit lager dan in 2015. De baten uit eigen fondsenwerving zijn hoger en dat komt met name door hogere baten uit nalatenschappen. De baten uit acties door derden zijn lager in 2016 omdat AAP in 2015 een bedrag van € 1.456.250 van de Nationale Postcode heeft ontvangen voor het project "Een brul om aandacht". De subsidies 2016 zijn ook lager dan in 2015 omdat hierin de bijdrage van OCW is verwerkt; door de verlenging van de afschrijvingstermijn van gebouwen met 10 jaar is de verantwoorde bijdrage OCW lager geworden en dus ook de post subsidies. Het daadwerkelijk ontvangen bedrag van het ministerie van OCW is ongewijzigd gebleven. De baten uit beleggingen zijn voornamelijk lager dan in 2015 door een lager ontvangen rentebedrag over de liquide middelen. De overig baten in 2016 zijn lager doordat AAP minder declaratie verzorgingskosten heeft ontvangen dan in 2015.

De circa 1,5 miljoen lagere kosten in 2016 laten zich voor circa 1 miljoen verklaren door de verlenging van de afschrijvingstermijn van de gebouwen met 10 jaar en de daardoor optredende lagere afschrijvingen. Het restant van de lagere kosten is enerzijds ontstaan door lagere personeelskosten door afname van het aantal fte. Daarnaast zijn de doelstellingkosten voor "wetgeving en beleid" in 2016 lager dan in 2015 doordat er in 2015 onder andere meer kosten zijn gemaakt voor het project "Een brul om aandacht" dan in 2016.

Overschot

Het overschot van € 216.690 in 2016 is € 1.173.368 beter dan begroot (het begrote tekort is € 956.678). De afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn:

	€	%
<i>Baten</i>		
Baten uit eigen fondsenwerving	515.778	9%
Subsidies	108.920	13%
Overige baten	74.167	43%
Baten uit acties door derden	17.920	3%
Baten uit beleggingen	-11.494	-30%
Meer baten dan begroot	705.291	10%
<i>Lasten</i>		
Opvang, verzorging en herplaatsing Almere	409.932	-11%
Doelstelling Projecten	56.482	-47%
Besteed aan werving baten	53.929	-5%
Kosten beheer en administratie	15.970	-4%
Doelstelling wetgeving en beleid	6.692	-1%
Opvang, verzorging en herplaatsing Primadomus	-74.928	4%
Minder lasten dan begroot	468.077	-6%
Per saldo lager tekort dan begroot	1.173.368	-123%

Kosten

De belangrijkste afwijkingen van de kosten ten opzichte van begroot zijn:

	€	%
Personeelskosten lager dan begroot	-262.901	-5%
Kantoor- en algemene kosten lager dan begroot	-115.681	-22%
Opvang en herplaatsing lager dan begroot	-97.650	-17%
Publiciteit en communicatie lager dan begroot	-39.230	-4%
Afschrijving en rente lager dan begroot	-14.795	-2%
Kosten Raad van Toezicht hoger dan begroot	388	13%
Huisvestingskosten hoger dan begroot	61.792	11%
Per saldo lager	-468.077	-6%

De kosten zijn per saldo € 468.077 lager dan begroot. Alle kosten zijn in realiteit lager dan begroot, behalve de huisvestingskosten.

Toelichting op het kasstroomoverzicht 2016

De kasstroom uit operationele activiteiten is in 2016 lager dan in 2015 doordat in 2015 een grote projectbijdrage van de Nationale Postcode Loterij is ontvangen. De operationele kasstroom is wel hoger dan begroot. De kasstroom uit investeringsactiviteiten is hoger dan begroot, omdat onderdelen van begrote investeringen van 2015 in werkelijkheid zijn doorgeschoven naar 2016. De netto kasstroom is met name negatief door de investeringen die gedaan zijn. Samenvattend heeft dit een dalend saldo van de liquide middelen ten opzichte van 2015 tot gevolg.

Almere, 23 maart 2017

*Directeur/bestuurder
D.R.O. van Gennep*

OVERIGE GEGEVENS

STATUTAIRE REGELING INZAKE DE WINSTBESTEMMING

Een eventueel overschot aan het einde van het boekjaar zal in de volgende jaren worden aangewend binnen de doelstelling van de stichting. Een voorstel hiertoe wordt gedaan door het bestuur en goedgekeurd door de Raad van Toezicht.

VOORSTEL RESULTAATBESTEMMING

Door realisatie van gebouwen in Primadomus valt de gerelateerde bestemmingsreserve vrij en het bestemmingsfonds Nationale Postcode Loterij. Bestemmingsreserve wordt gevormd voor toekomstige investeringen voor de instandhouding van gebouwen en inventaris. Het positieve resultaat van € 216.690 en de mutatie op de reserve financiering activa doelstelling alsmede de gedeeltelijk vrijgevallen bestemmingsreserves worden verrekend met de continuïteitsreserve (zie pagina 54 en 55).

GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Op 3 februari 2017 is door de Nationale Postcode Loterij bekend gemaakt dat de aangevraagde projectbijdrage van € 1.335.000 voor het project "Born to be Wild" is toegekend.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de raad van toezicht en het bestuur van Stichting AAP, Opvang voor Uitheemse Dieren.

A. VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN JAARREKENING 2016

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van Stichting AAP, Opvang voor Uitheemse Dieren (hierna: Stichting AAP) te Almere gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting AAP per 31 december 2016 en van het resultaat over 2016 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Organisaties.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2016;
2. de staat van baten en lasten over 2016; en
3. het kasstroomoverzicht 2016; en
4. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting AAP zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het voorwoord raad van toezicht
- het bestuursverslag;
- de verantwoording raad van toezicht
- de overige gegevens
- de exploitatiebegroting 2017
- het meerjarenoverzicht

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag, in overeenstemming met RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Organisaties.

C. BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Organisaties. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen, of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de organisatie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid

in geschrijfte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is, tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze controleverklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 23 maart 2017

Dubois & Co. Registeraccountants

J.J.M. Huijbregts RA

EXPLOITATIEBEGROTING 2017

EXPLOITATIEBEGROTING 2017

(op basis van nieuwe richtlijn RJ650 per 1-1-2017)

	Begroting 2017	Realisatie 2016
	€	€
BATEN		
Baten van particulieren	5.485.896	5.996.429
Baten van bedrijven	128.000	190.009
Baten van loterijorganisaties	500.000	500.000
Baten van subsidies van overheden	910.844	942.212
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven	0	0
Baten van andere organisaties zonder winststreven	105.000	0
Som van geworven baten	7.129.740	7.628.650
Baten als tegenprestatie voor levering producten en/of diensten	145.600	185.911
Overige baten	26.982	59.166
Som van baten	7.302.322	7.873.727
Besteed aan doelstellingen		
Doelstelling opvang, verzorging en herplaatsing Almere	3.334.440	3.315.615
Doelstelling opvang, verzorging en herplaatsing Primadomus	2.008.468	1.830.804
Wetgeving en beleid	986.833	987.683
Projecten	64.134	63.234
	6.393.875	6.197.336
Wervingskosten	1.057.816	1.101.672
Beheer en administratie	390.299	384.819
Som der lasten	7.841.990	7.683.827
Saldo vóór financiële baten en lasten	-539.668	189.900
Saldo financiële baten en lasten	14.553	26.790
Resultaat	-525.115	216.690

De begroting 2017 is opgesteld met een resultaat dat lager is dan het kader van € 707.000 negatief binnen het vastgestelde financiële Lange Termijn Plan 2016-2020.

In 2017 is voor een bedrag van € 148.546 aan investeringen aan bedrijfsmiddelen voorzien en € 22.000 aan investeringen ten behoeve van de doelstelling (o.a. valbeveiliging en deuren voor het Chimpanseecomplex).

In 2016 is een groter bedrag aan nalatenschappen ontvangen dan verwacht, voor 2017 blijven we deze baten conservatief begroten. Daarom zijn de totale baten uit eigen fondsenwerving lager begroot dan de realisatie in 2016. De totale som der lasten zal naar verwachting in 2017 toenemen ten opzichte van 2016.

TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEBEGROTING 2017

(op basis van nieuwe richtlijn RJ650 per 1-1-2017)

	Begroting 2017	Realisatie 2016
	€	€
BATEN		
<i>Baten van particulieren</i>		
Donaties	1.971.896	1.973.868
Legaten/nalatenschappen	1.736.000	2.576.148
Spaarproducten particulieren	510.000	429.429
Mailingen/acties	503.000	233.725
Adopties particulier	450.000	377.066
Lijfrentescheking	270.000	275.500
Baten uit acties derden	25.000	8.094
Geoormerkte donaties Almere	10.000	61.431
Geoormerkte donaties Primadomus	10.000	61.168
	5.485.896	5.996.429
<i>Baten van bedrijven</i>		
Donaties	55.000	119.310
Bedrijfsadopties	15.000	17.767
Sponsoring in natura	25.000	25.000
Mailingen/acties	33.000	27.420
Incidentele sponsoring		512
	128.000	190.009
<i>Baten van loterijorganisaties</i>		
Nationale Postcode Loterij	500.000	500.000
	500.000	500.000
<i>Baten van subsidies van overheden</i>		
Ministerie van OCW, dekking exploitatiekosten	788.672	803.471
Europese subsidie	122.172	112.804
Gemeentelijke subsidie	0	25.937
	910.844	942.212
<i>Baten van verbonden organisaties zonder winststreven</i>		
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven	0	0
	0	0
<i>Baten van andere organisaties zonder winststreven</i>		
Baten van andere organisaties zonder winststreven	105.000	0
	105.000	0

	Begroting 2017	Realisatie 2016
	€	€
<i>Baten als tegenprestatie voor levering producten en/of diensten</i>		
Omzet artikelen	25.000	26.187
Declaratie verzorgingskosten	82.000	105.182
Educatie lidmaatschappen	15.000	24.998
Verhuur Blauwe Kantoor/Viscontistraat/beheerderswoning	23.600	29.544
	<u>145.600</u>	<u>185.911</u>
<i>Overige baten</i>		
Teruggaaf energiebelasting	5.000	20.363
Bedrijfskortingen	21.982	38.803
Overige baten	0	0
	<u>26.982</u>	<u>59.166</u>
<i>Financiële baten en lasten</i>		
Rentebaten	8.628	20.383
Resultaat beleggingen	5.925	6.407
	<u>14.553</u>	<u>26.790</u>
Som van de baten	<u><u>7.316.875</u></u>	<u><u>7.900.517</u></u>

SPECIFICATIE EN VERDELING KOSTEN NAAR BESTEMMING BEGROTING 2017

BESTEMMING

DOELSTELLING

LASTEN

	Opvang, verzorging en herplaatsing		Wetgeving en beleid	Projecten
	Almere	Primadomus		
	€	€	€	€
Publiciteit en communicatie	14.830	7.900	420.083	
Personeelskosten	2.067.261	1.209.719	449.129	50.824
Opvang en rehabilitatie	347.458	184.008		
Huisvestingskosten	215.589	155.104	46.838	5.300
Kantoor- en algemene kosten	242.303	131.358	52.642	5.957
Kosten Raad van Toezicht				
Afschrijving en rente	446.999	320.379	18.140	2.053
Totaal	3.334.440	2.008.468	986.833	64.134

WERVING BATEN

Eigen fondsen- werving	Acties derden	Beheer en administratie	Begroot 2017	Realisatie 2016
€	€	€	€	€
414.820			857.633	923.930
498.142	11.409	309.298	4.595.782	4.531.479
			531.466	473.070
51.950	1.190	32.256	508.227	605.851
58.387	1.337	33.253	525.237	410.346
		3.000	3.000	3.388
20.119	461	12.492	820.643	735.762
1.043.419	14.397	390.299	7.841.988	7.683.827

MEERJARENOVERZICHT

BALANS

(x € 1.000)

	Begroting 31-12-2020	Begroting 31-12-2019	Begroting 31-12-2018	Begroting 31-12-2017
Vaste activa	10.094	11.206	11.761	12.324
Vlottende activa	11.701	10.734	10.527	10.546
Totaal activa	21.795	21.940	22.288	22.870
Continuïteitsreserve	11.379	11.345	11.330	11.400
Bestemmingsreserve	221	221	221	221
Reserve financiering activa doelstelling	8.845	9.357	9.868	10.380
Bestemmingsfonds	0	0	0	0
Voorzieningen	0	0	0	0
Totaal vermogen	20.445	20.923	21.419	22.001
Langlopende schulden	481	148	0	0
Kortlopende schulden	869	869	869	869
Totaal passiva	21.795	21.940	22.288	22.870

STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

	Begroting 2020	Begroting 2019	Begroting 2018	Begroting 2017
Baten				
Baten uit eigen fondsenwerving	6.260	6.045	5.840	5.589
Baten uit acties door derden	550	550	550	630
Subsidies van overheden	751	760	769	911
Baten uit beleggingen	43	42	43	15
Overige baten	134	134	134	173
	7.738	7.531	7.336	7.317
Lasten				
Besteed aan doelstellingen	6.625	6.473	6.394	6.394
Besteed aan werving baten	1.185	1.158	1.136	1.058
Kosten Beheer en administratie	407	396	387	390
	8.216	8.027	7.918	7.842
Resultaat	-478	-496	-582	-525
Besteed aan doelstelling als % van de baten	85,6%	85,9%	87,2%	87,4%
Kosten eigen fondsenwerving als % van de baten eigen fondsenwerving	18,3%	18,5%	18,8%	19,2%
Kosten beheer en administratie als % van de som der kosten	5,0%	4,9%	4,9%	5,0%
Besteed aan doelstelling als % totale kosten	80,6%	80,6%	80,8%	81,5%

BALANS (x € 1.000)	Actueel 31-12-2016	Actueel 31-12-2015	Actueel 31-12-2014	Actueel 31-12-2013	Actueel 31-12-2012
Vaste activa	13.186	12.794	13.141	12.904	11.317
Vlottende activa	10.292	10.398	10.881	11.993	12.828
Totaal activa	23.478	23.192	24.022	24.897	24.145
Continuïteitsreserve	11.170	10.783	10.070	8.952	5.233
Bestemmingsreserve	583	511	2.070	4.306	8.493
Reserve financiering activa doelstelling	10.773	10.483	10.824	10.568	8.575
Bestemmingsfonds	0	532	0	0	0
Voorzieningen	0	0	0	0	0
Totaal vermogen	22.526	22.309	22.964	23.826	22.301
Langlopende schulden	68	118	0	0	0
Kortlopende schulden	884	765	1.058	1.071	1.844
Totaal passiva	23.478	23.192	24.022	24.897	24.145

STAAT VAN BATEN EN LASTEN (x € 1.000)	Actueel 2016	Actueel 2015	Actueel 2014	Actueel 2013	Actueel 2012
Baten					
Baten uit eigen fondsenwerving	6.144	4.810	5.407	6.952	5.829
Baten uit acties door derden	543	2.008	518	560	524
Subsidies van overheden	942	1.353	1.360	1.639	1.337
Baten uit beleggingen	27	53	114	115	202
Overige baten	245	305	706	832	927
	7.901	8.529	8.105	10.098	8.819
Lasten					
Besteed aan doelstellingen	6.197	7.678	7.565	7.438	6.106
Besteed aan werving baten	1.102	1.104	1.057	825	866
Kosten Beheer en administratie	385	402	345	310	309
	7.684	9.184	8.967	8.573	7.281
Resultaat	217	-655	-862	1.525	1.538

Besteed aan doelstelling als % van de baten	78,4%	90,0%	93,3%	73,7%	69,2%
Kosten eigen fondsenwerving als % van de baten eigen fondsenwerving	17,7%	22,6%	19,2%	11,9%	14,2%
Kosten beheer en administratie als % van de som der kosten	5,0%	4,4%	3,8%	3,6%	4,2%
Besteed aan doelstelling als % van totale kosten	80,7%	83,6%	84,4%	86,8%	83,9%

KASSTROOMOVERZICHT

(x € 1.000)

	Begroting 31-12-2020	Begroting 31-12-2019	Begroting 31-12-2018	Begroting 31-12-2017
Kasstroom uit operationele activiteiten	36	35	-1	-39
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	456	-103	-103	-103
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	0	0	0	0
Netto kasstroom	492	-68	-104	-142
Saldo liquide middelen primo	7.557	7.625	7.729	7.871
Saldo liquide middelen ultimo	8.049	7.557	7.625	7.729

Toelichting op de meerjarenraming

De meerjarenraming is opgesteld tot en met 2020. In deze meerjarenraming zijn geen grote nieuwe investeringen in gebouwen in Almere of Primadomus voorzien. Met ingang van 2016 is de afschrijvingstermijn van gebouwen met 10 jaar verlengd.

KASSTROOMOVERZICHT

(x € 1.000)

	Actueel 2016	Actueel 2015	Actueel 2014	Actueel 2013	Actueel 2012
Kasstroom uit operationele activiteiten	571	1.208	1.175	1.403	3.052
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-1.130	-1.631	-2.102	-3.422	-2.105
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	0	89	93	236	103
Netto kasstroom	-559	-334	-834	-1.783	1.050
Saldo liquide middelen primo	8.430	8.764	9.598	11.381	10.331
Saldo liquide middelen ultimo	7.871	8.430	8.764	9.598	11.381

